

“U ove posljednje dane” Poruka Poslanice Hebrejima

Félix H. Cortez

Pouke iz Biblije — Priručnik za učitelje
Siječanj, veljača i ožujak 2022.

Sadržaj

1. Poslanica Hebrejima — i nama
2. Poruka Poslanice Hebrejima
3. Obećani Sin
4. Isus, naš vjerni Brat
5. Isus — Onaj koji daje počinak
6. Isus — vjerni Svećenik
7. Isus — Sidro duše
8. Isus — Posrednik novoga Saveza
9. Isus — savršena Žrtva
10. Isus nas uvodi iza zavjese
11. Isus — Začetnik i Završitelj naše vjere
12. Primanje u posjed Kraljevstva
13. Bratska ljubav neka i dalje ostane

POUKE IZ BIBLIJE — Priručnik za učitelje — 1/2022.

Nakladnik: ZNACI VREMENA, Prilaz Gjure Deželića 77, 10000 Zagreb, Hrvatska • *Odgovorni urednik:* Neven Klačmer • *Urednik:* Mario Šijan • *Prijevod:* Dragana Todoran • *Lektura:* Marijan Malašić • *Korektura:* Ljiljana Đidara • *Tiskano u uredu nakladnika*

www.znaci-vremena.com • www.adventisti.hr

UVOD

“U ove posljednje dane” — Poruka Poslanice Hebrejima

Bilo je to u crkvi kad ju je prvi put ugledao. Taj ga je prizor pogodio dok je zadubljen u misli obavljao svoje dužnosti. Slika je bila visoka nešto manje od dva i široka tri metra, a djevojka koja je na njoj bila prikazana djelovala je na mladića nekom čudnom neodoljivom silom. Zašto nije mogao odvojiti pogled od nje? Što ga je to privuklo? Pošto je malo razmislio, shvatio je da su to njezine oči. Slika je prikazivala samo njezino lice, a ona je nešto pozorno promatrala. Ali što, i zašto ju je to toliko zaokupljalo? Dugo nakon toga nije mogao zaboraviti tu sliku.

Nekoliko godina poslije slikar Arnold Jimenez otkrio mu je neke tajne u vezi s njom. Slika je naslikana tako da pozornost promatrača skreće na djevojčine oči, ali prava tajna krila se u njezinim zjenicama. Kad biste pozornije pogledali, otkrili biste da se u njima ogleda ono što je djevojka gledala. Njezin pogled bio je usmjeren u Isusa na križu.

Isusov portret u Poslanici Hebrejima ima sličnu privlačnu moć nad nama. Isus je prije svega opisan kao Vladar svemira koji sjedi na prijestolju s desne strane Boga. Služe Mu nebrojeni anđeli, slave Ga i obožavaju (Hebrejima 1,5-14; 12,22-24). On je stekao pravo da vlada jer je svojom smrću uništio Sotonu (Hebrejima 2,14-16). Isus je i uzvišeni Veliki svećenik. Bezgrešan i savršeno svet, On vječno živi da bi vršio službu u našu korist u nebeskom Svetištu (Hebrejima 7,26-8,5). On je na to stekao pravo jer je jednom zauvijek prinio sebe kao savršenu žrtvu, djelotvornu za sve ljude i u sva vremena (Hebrejima 10,1-14). Isus je posrednik novog Saveza između Boga i Njegovog naroda koji će trajati zauvijek (Hebrejima 8,6-13).

Međutim, ono što plijeni čitatelje u Isusovom portretu nije samo ono što je On učinio, već i Njegova narav. Rođen je od žene, kao i svi mi, bio je kušan i ismijavan, baš kao i mi. Pa ipak On sjedi u središtu moći svemira. Dok netremice promatramo taj nebeski prizor s njegovim raznolikim, veličanstvenim nebeskim bićima, naš pogled privlači Onaj koji se nalazi u središtu svega toga i koji, za divno čudo, izgleda isto kao mi jer je postao jedan od nas. Isus, naš Brat, nalazi se tamo, na Nebu, i predstavlja nas usprkos našem sramotnom, grešnom, palom stanju.

U Isusu se preklapaju tri dimenzije izvještaja o otkupljenju. Prva je lokalna, osobna dimenzija. Za čitatelje umorne od prijekora i teškoća kršćanskog života (Hebrejima 10,32-34), Isus je Začetnik i Usavršitelj vjere. Oni se trebaju ugledati na Njega jer je i On patio od grešnika (Hebrejima 12,1-4). Druga je korporativna, nacionalna dimenzija. Za Božji narod koji putuje u Obećanu Zemlju, On je novi Jošua. Oni trebaju slijediti Njegovo vodstvo (Hebrejima 3; 4; 11; 12). Treća je univerzalna dimenzija. Isus je novi Adam, Sin Čovječji u kojem su ispunjene Božje namjere za čovječanstvo (Hebrejima 2,5-10; 12,22-28).

Isusov portret koji dočarava širinu, dužinu, visinu i dubinu Božje ljubavi prema nama, predmet je našeg proučavanja u ovom tromjesečju. I kao što je Isusov odraz u očima djevojke sa slike zarobio pogled jednog mladića, neka Isusov lik prikazan u Poslanici Hebrejima ne zarobi samo naš pogled, već neka osvoji i našu ljubav i divljenje prema Njemu — prema našem Bratu na Nebu.

Felix H. Cortez-Valles izvanredni je profesor Novozavjetne književnosti na Adventističkom teološkom fakultetu Sveučilišta Andrews. Oženjen je Almom Glorijom Alvarez i imaju dvoje djece, Hadida, pastora u New Jerseyju, i Almu, diplomiranu arheologinju na Sveučilištu Andrews.

Poslanica upućena Hebrejima i nama

Ključni tekstovi: Hebrejima 2,3.4; 1. Petrova 4,14.16; Hebrejima 13,1-9.13; 1. o kraljevima 19,1-18; Hebrejima 3,12-14; Brojevi 13.

PRVI DIO: Opći pregled

Uvod: Poslanica Hebrejima prvobitno je čitana vjernicima prve kršćanske Crkve kao pismo apostola Pavla. Pavlovo autorstvo potvrđuje činjenica da je Poslanica Hebrejima uvrštena među Pavlove poslanice u grčkim rukopisima. U najranijim postojećim rukopisima, koji datiraju iz 200. godine, Poslanica Hebrejima nalazi se odmah iza Poslanice Rimljanima. Danas Poslanicu Hebrejima nalazimo odmah ispred općih poslanica Novog zavjeta: Jakovljeve; Prve i Druge Petrove; Prve, Druge i Treće Ivanove; i Judine.

Poslanica Hebrejima ne počinje onako kako su poslanice bile pisane u ono vrijeme (vidi Hebrejima 1,1-3). Naime, u knjizi nema Pavlovog imena, posebnih primatelja, pozdrava, kao ni zahvalnosti (usporedi Filipljanima 1,1-11). Poslanica Hebrejima završava, međutim, onako kako su se pisale i druge poslanice. Ovdje autor, za kojega Ellen G. White potvrđuje da je Pavao, daje uputu svojim slušateljima: “Molim vas, braćo, da lijepo saslušate ovu opomenu.” (Hebrejima 13,22) On također pozdravlja crkvu kao i njezine vođe: “Pozdravite sve svoje starješine sa svim svetima!” Na kraju dodaje posljednje pozdravne želje: “Milost neka bude s vama svima!” (Hebrejima 13,25) Prema tome, u svjetlu odstupanja koja smo zapazili, možemo reći da je Poslanica Hebrejima donekle neobična.

Teme: U pouci za ovaj tjedan naglašavaju se tri pojedinosti: književni oblik poslanice, slušatelji i “posljednji dani” u kojima čitatelji žive.

DRUGI DIO: Komentar

Književni oblik Poslanice Hebrejima

Utvrđeno je da stil Poslanice Hebrejima odgovara kršćanskoj propovijedi ili govoru. Zašto Poslanicu Hebrejima smatramo propovijedi?

Prvo, Pavao opisuje svoje djelo kao “poruku ohrabrenja” (Hebrejima 13,22 — Suvremeni hrvatski prijevod), što se najbolje shvaća kao usmeno izlaganje. Slično tome, tijekom svojega prvog misionarskog putovanja, Pavao i Barnaba u subotu posjećuju sinagogu u Antiohiji Pizidijskoj. Vođe sinagoge pitaju Pavla i Barnabu imaju li “kakvu riječ utjehe za puk” (Djela 13,15 — Varaždinska Biblija). Pavao ustaje i održava evandeosku propovijed u sinagogi, zabilježenu u Djelima 13,16-41.

Drugo, Poslanica Hebrejima koristi zamjenicu u prvom licu množine (mi/nama/naš) na poseban način. Tako se govornik poistovjećuje sa slušateljima, dok također potvrđuje svoj autoritet.

Treće, na nekoliko mjesta spominje se govor i slušanje umjesto pisanja i čitanja, što Pavlove spise odlikuje na drugim mjestima. Razmotrite sljedeće primjere: “O kojem **govorimo**” (Hebrejima 2,5); “O tome nam treba mnogo **govoriti**, ali je to teško riječima protumačiti, jer ste **naglupi**” (Hebrejima 5,11); “Iako ovako **govorimo**” (Hebrejima 6,9); “Glavno je u ovom **izlaganju**” (Hebrejima 8,1); “I što da još **kažem**?” (Hebrejima 11,32).

Četvrto, kroz Poslanicu Hebrejima proteže se vješto smjenjivanje izlaganja i poučavanja. Govornik iz grčko-rimskog vremena na ovaj bi način naglašavao glavne pojedinosti a da pritom ne izgubi pozornost slušatelja. Lako možemo prepoznati kako se ovo retoričko sredstvo smjenjuje u Poslanici Hebrejima. Tako zapažamo da izlaganje iz Hebrejima 1 vodi izravno u poučavanje u Hebrejima 2,1-4. Obrazloženje iz Hebrejima 2,5-18 odmah se pretvara u primjenu u Hebrejima 3,1. Razgovor u Hebrejima 3,2-6 istaknut je riječju “zato”, koja, opet, upućuje na savjet iz Hebrejima 3,7-13. Zatim, izlaganje iz Hebrejima 3,14-19 primijenjeno je u Hebrejima 4,1, dok se izlaganje u Hebrejima 4,2-10 izvršava u poučavanju u Hebrejima 4,11-16 itd. (O ostalim primjerima smjenjivanja izlaganja i poučavanja u Poslanici Hebrejima vidi: Donald A. Hagner, *Encountering the Book of Hebrews: An Exposition*, Encountering Biblical Studies, Grand Rapids, MI: Baker, 2002., str. 28)

Peto, način na koji Pavao započinje teme govori u korist usmenog oblika propovijedi kojim stvara kumulativni efekt. Ove se teme poslije potpuno razvijaju. Na primjer, zajednica koju Isus ima s ljudima, o kojoj se govori u Hebrejima 2,14-18, tema je odlomka u Hebrejima 5,1-10. Njegova vjera, prikazana u Hebrejima 3,1-6, jasno je iskazana u Hebrejima 12,1-3. Njegova uloga kao Velikog svećenika (Hebrejima 4,14; 5,1-10) potpunije se razvija u Hebrejima 7,1—9,28.

Ukratko, ako Poslanicu Hebrejima promatramo kao “riječ opominjanja”, onda je sljedeći zaključak neizbježan: Poslanica Hebrejima, makar prvobitno, bila je osmišljena kao propovijed. Težinu ovom za-

ključku daju i drugi elementi unutar Poslanice: 1) posebna upotreba zamjenice u prvom licu množine, 2) upućivanje na slušanje i govor, 3) smjenjivanje izlaganja i poučavanja, kao i 4) način na koji Pavao najavljuje teme i poslije ih razvija.

Za razmišljanje: Gdje su još u Starom ili u Novom zavjetu, zabilježene propovijedi, i kako se mogu usporediti s Poslanicom Hebrejima? Koji su elementi ovih propovijedi zajednički s Poslanicom Hebrejima, a koji se razlikuju?

Slušatelji Poslanice Hebrejima

Pravi identitet slušatelja Poslanice Hebrejima nije jasno otkriven zato što knjiga nema karakterističan uvod u kojem bi slušatelji bili imenovani. Na osnovi biblijskog teksta sa sigurnošću možemo reći da je Poslanica upućena kršćanima. Ovaj je zaključak jasan iz Pavlovog poziva da se drže svojeg priznanja: “Budući dakle da imamo uzvišena velikog svećenika, Isusa, Sina Božjega, koji je prošao kroz nebesa, držimo se čvrsto vjere koju ispovijedamo!” (Hebrejima 4,14; vidi Hebrejima 10,23). Je li upućena kršćanima iz judaizma ili iz poganstva, ili i jednim i drugima, predmet je rasprave. Poslanica nigdje ne spominje Židove ili kršćane. Ne spominje ni obrezanje ni hram (da se ne pomiješa sa “Svetištem”, prevedenim kao “Šator”). Zatim, Poslanica se suzdržava od nagovještaja podjele na Židove i pogane. Ove činjenice govore u prilog mješovitoj skupini slušatelja. Prema tome, naziv “Hebrejima” temelji se na staroj pretpostavci o tome tko je primio Poslanicu. Bez obzira na to tko je bio u pitanju, svi su pripadali “narodu Božjemu” (Hebrejima 4,9).

Poslanica je bila upućena kršćanskoj zajednici koja je očito doživjela iskustvo koje se sastojalo iz najmanje tri faze.

Prva faza bila je okarakterizirana evanđeoskim radom, čiji su izvršitelji bili Kristovi svjedoci, suvremenici koji su ga imali priliku slušati (Hebrejima 2,3). Ova faza bila je praćena Bogom danim znacima, čudima i razdjeljivanjem Duha Svetoga (Hebrejima 2,4). Pojedinci koji su postali kršćani u toj fazi bili su “prosvijetljeni”, “koji su postali dionici Duha Svetoga” i oni koji su “okusili dobru riječ Božju i čudesa budućeg svijeta” (Hebrejima 6,4.5). U takvom iskustvu zajednica je razvila svoj identitet i time se razlikovala od vanjskog svijeta.

Druga faza odlikovala se progonstvom izvan zajednice, dok su osobe unutar zajednice pokazale međusobnu solidarnost (Hebrejima 10,32.33). Progonstvo je postalo strašno okrutno; ipak, Pavao se sjeća da su slušatelji “radosno podnosili otimanje svojih dobara” (Hebrejima 10,34). Ta-

kvo opako progonstvo tijekom dužeg razdoblja može dovesti do umora, sumnje i slabosti.

Čini se da ovo stanje stvara problem u trećoj fazi. To je razlog zašto Pavao iznosi takvu gorljivu propovijed. On želi ohrabriti, potaknuti i upozoriti svoje slušatelje. Opominje ih da ne bi “otпали” (Hebrejima 2,1) jer ne želi da itko “otpadne od Boga živoga” (Hebrejima 3,12) niti “da tko pogine pružajući isti primjer neposluha”, kao naraštaj u vrijeme izlaska (Hebrejima 4,11). Pavao potiče svoje slušatelje da napreduju umjesto da se vraćaju unatrag. Ipak, on shvaća da je njegovom slušateljstvu potrebno “mlijeko, a ne jaka hrana” (Hebrejima 5,12). Dalje, poziva svoje slušatelje da ne ostavljaju, “kako neki običavaju, svoga vlastitog sastanka” (Hebrejima 10,25). Pavao ih opominje da ne napuštaju svoje priznanje, zato što takvima “pripada velika nagrada” (Hebrejima 10,35).

Ukratko, možemo zaključiti da se židovsko slušateljstvo sastojalo od kršćana koji su prošli kroz faze oduševljenog evandeoskog rada i okrutnog progonstva da bi konačno postali umorni i obeshrabreni pa se Pavao uplašio za njihovo vječno spasenje. To iskustvo duhovne iscrpljenosti i obeshrabrenja razlog je zašto Pavao iznosi ovu snažnu propovijed.

Za razmišljanje: Razmislite o životnom ciklusu vaše crkve. Razmotrite gdje se nalazite na svojem putovanju s Bogom u usporedbi sa slušateljima iz Poslanice Hebrejima. Biste li bili spremni stradati do te mjere da biste radosno prihvatili da netko otme vašu imovinu? Krist je zapazio da je Efeška crkva izgubila svoju prvu ljubav (Otkrivenje 2,4). Slično zapažanje može se primijeniti na slušatelje Poslanice Hebrejima, čiji je duhovni žar oslabio kako su se njihove patnje pojačavale i rasle. Koje su posljedice takvog gubitka?

“U ove posljednje dane”

Konačno i presudno obraćanje Boga ljudskom rodu ostvaruje se preko Isusa, Sina, “u ove posljednje dane” (Hebrejima 1,1,2 — Šarić). Ovi “posljednji dani” počinju s Kristovim utjelovljenjem i završit će s Njegovim drugim dolaskom kada će Njegovi neprijatelji biti učinjeni “podnožjem” Njegovim nogama (Hebrejima 1,13). Bog ne samo da govori preko Isusovih riječi “u ove posljednje dane”, već i preko Njegovih djela, pogotovo Njegove smrti, uskrsnuća i proslavljenja. Zato i slušateljima Poslanice Hebrejima i nama poručuje: “Zato treba da dobro pazimo na ono što smo čuli, da slučajno ne promašimo cilj.” (Hebrejima 2,1)

Za razmišljanje: Što znači izraz “promašiti cilj” u Hebrejima 2,1?

TREĆI DIO: Primjena

Kada je Beethoven imao pet godina, svirao je violinu pod nadzorom svojeg oca. Do trenutka kada je napunio trinaest godina, bio je koncertni orguljaš. S dvadesetak godina učio je od čuvenih skladatelja kao što su Haydn i Mozart. Kada je Beethoven razvio svoje sposobnosti, postao je plodni skladatelj. Njegovo oduševljenje glazbom dovelo je do stvaranja nekoliko veličanstvenih simfonija, mnoštva koncerata za glasovir i brojnih djela komorne glazbe. Njegova ljubav prema glazbi pokretala ga je da ide sve dalje i dalje u glazbenim postignućima. Međutim, ni Beethovenu nisu bile strane poteškoće. Kao dvadesetogodišnjak počeo je gubiti sluh. Kao pedesetogodišnjak bio je potpuno gluh. Samo zamislite što je to značilo za njega kao skladatelja!

Stavite sebe na mjesto slušatelja Poslanice Hebrejima. Na vrhuncu vašeg kršćanskog oduševljenja pogađa vas neočekivana nesreća. Kako biste odgovorili na propovijed u Poslanici Hebrejima?

Poruka Poslanice Hebrejima

Ključni tekstovi: Hebrejima 1,5-14; Luka 1,30-33; Psalam 132,2-5; Hebrejima 2,14-16; Hebrejima 5,1-4; 1. Petrova 2,9; Hebrejima 8,8-12.

PRVI DIO: Opći pregled

Uvod: Kao što smo zapazili prošlog tjedna, prvi novozavjetni kršćani čitaju Poslanicu Hebrejima kao propovijed apostola Pavla. Međutim, strogo govoreći, pisac Poslanice Hebrejima je nepoznat. Razmatranjem se došlo do najmanje trinaest mogućih kandidata za pisca, kao što su Luka, Barnaba, Juda, Stjepan, Priscila i Akvila, Apolon, ili čak Marija, Isusova majka. Iz same Poslanice o autorstvu sa sigurnošću možemo zaključiti sljedeće:

Prvo, pisac je sigurno bio muškarac. To je očito na osnovi upotrebe participa (glagolskog pridjeva) u muškom rodu, primjerice: “Nedostajalo bi mi i vremena kad bih počeo pripovijedati o Gedeonu.” (Hebrejima 11,32)

Drugo, pisac je sigurno bio dobro obrazovan. Poslanica Hebrejima ima daleko najbolji grčki jezik u Novom zavjetu.

Treće, pisac je bio upoznat sa židovskom metodom tumačenja Pisma, kao što je *gezerah šavah* (argument po analogiji) i drugim sličnim tehnikama.

Četvrto, pisac je duboko uronio u hebrejska Pisma. U Poslanici Hebrejima nalazimo najširu upotrebu starozavjetnih navoda.

Peto, pisac je poznao Timoteja (Hebrejima 13,23). Sve ove činjenice govore u prilog tome da je Pavao pisac. Naravno, pisac je odlučio ostati anonimn iz nepoznatih razloga. Njegova anonimnost može čak poručivati da je njegova poruka važnija od njegovog identiteta. Istodobno, bit ćemo nemarni ako ne priznamo da Ellen G. White svjedoči o tome da je Pavao pisac Poslanice Hebrejima. Napredujući vjerom u tom božanskom otkrivenju, u ovim ćemo se poukama s povjerenjem upućivati na Pavla kao na pisca.

Teme: Pouka za ovaj tjedan naglašava dvije teme. Prva je Krist naš Kralj, a druga Krist naš Posrednik.

DRUGI DIO: Komentar

Krist naš Kralj

Prvo poglavlje Poslanice Hebrejima može se sažeti riječima: Krist “postade toliko uzvišeniji od anđela” (vidi Hebrejima 1,4). Drugo poglavlje može se sažeti ovim riječima: Krist je “jedno kratko vrijeme učinjen nižim od anđela” (vidi Hebrejima 2,9). Pitanje kojim se u našem proučavanju bavimo glasi: Što Isusa čini uzvišenijim od anđela i što Ga uzdiže do kraljevskog položaja?

Pavao počinje svoju propovijed rečenicom koja privlači pozornost (Hebrejima 1,1-4): “Bog koji je nekoć u mnogo navrata i na mnogo načina govorio ocima po prorocima, na kraju, to jest u ovo vrijeme, govorio nam je po Sinu, koga je postavio baštinikom svega i po kome je stvorio svijet.” (Hebrejima 1,1.2)

Pavao poručuje svojim slušateljima, i nama, da je Bog govorio i da još uvijek govori. Bog je govorio u različitim razdobljima “nekoć”, a govori i “na kraju, to jest u ovo vrijeme”. Obraća se različitim slušateljima: “ocima” i “nama”. Govori preko različitih oruđa: po “prorocima” i po “Sinu”. Bog govori “na mnogo načina”.

Na koje se sve načine obraća? Bog razgovara licem u lice s Adamom i Evom (Postanak 3). Obraća se Mojsiju iz grma koji ne sagorijeva, što nazivamo teofanijom, otkrivenjem Boga (Izlazak 3,2-6); Bileamu preko magarice (Brojevi 22,28); dječaku Samuelu pozivajući ga po imenu (1. Samuelova 3,10); Iliji u šapatu laganog i blagog lahora (1. o kraljevima 19,12); Izaiji preko viđenja u Hramu (Izaija 6,1-9) i Hošei preko obiteljskih okolnosti (Hošea 1,2). Svi ovi oblici komunikacije imaju jednu zajedničku osobinu: nisu potpuni.

Bog nam se konačno obraća “u ove posljednje dane” preko svojega “Sina”. Bog govori ne samo preko Isusovih riječi; već i preko Isusovih djela. Božje otkrivenje je progresivno. Međutim, progresija se ne kreće od istinitog k istinitijem, od zrelog k zrelijem. Točnije, u pitanju je stalno napredovanje u otkrivanju sebe ljudskom rodu. Kada govori preko Isusovih riječi i djela, Govornik je Bog osobno.

Odmah nakon što spominje Sina, Pavao iznosi sedam tvrdnji o Njemu (Hebrejima 1,2-4) koje Ga uzdižu iznad anđela. Prvo, Bog je Isusa “postavio baštinikom svega” (Hebrejima 1,2). Ako je On baštinik, Njegovi sljedbenici bit će subaštinici s Njim, oni “koji imaju baštiniti spasenje” (Hebrejima 1,14). Baveći se temom baštine, prvi kršćani potvrdili su da je Kristu, Njegovim uskrnućem i uzašašćem, bila dana nebeska baština koju Njegovi sljedbenici dijele. “Pobjednici će naslijediti sve.” (Otkrivenje 21,7 — Suvremeni hrvatski prijevod) Prema istom biblij-

skom načelu, “nepravедnici neće baštiniti kraljevstva Božjega” (1. Korinćanima 6,9,10).

Drugo, Krist je bio Očevo Oruđe “po kome je stvorio svijet” (Hebrejima 1,2). Krist kao Baštinik nije samo oruđe (preko kojega Bog govori u ovim posljednjim danima) posljednjeg vremena (eshatološko), već i oruđe stvaranja (protološko). Protološka uloga Sina ukazuje na Njegovu eshatološku pobjedu. Ivan ovo posredno potkrepljuje govoreći da je “sve po njoj [Riječi, Isusu] postalo i ništa što je postalo nije bez nje postalo” (Ivan 1,3).

Treće, Krist je “odsjev njegova [Božjeg] sjaja”. Dalje, On je “otisak njegove biti” (Hebrejima 1,3). Grčki izraz *karakter*, “otisak”, podrazumijeva obilježje utisnuto na nekom predmetu, posebno na novcu. Oba opisa Isusa, “odsjev njegova sjaja” i “otisak njegove biti”, ukazuju na istu činjenicu da je Isus potpuni i autentični predstavnik Boga. Oni dijele istu bit. Ono što Pavao ovdje iznosi slično je onome što Isus svjedoči: “Tko je vidio mene, vidio je i Oca.” (Ivan 14,9) Nema nikoga tko Boga otkriva kao Isus Krist. Ako želimo spoznati Boga, trebamo upoznati Isusa.

Četvrto, Krist “svemir uzdržava svojom silnom riječi” (Hebrejima 1,3). On ne samo da riječju dovodi stvari u postojanje, već održava stvari u postojanju svojom moćnom riječju.

Peto, Krist “je ostvario očišćenje grijeha” (Hebrejima 1,3). On je bio oruđe Božje stvaralačke aktivnosti, a sada je oruđe Njegove spasonosne aktivnosti očišćenjem pokajnika od njihovih grijeha. Kristovo žrtvovanje sebe čisti “našu savjest od mrtvih djela da služimo živome Bogu” (Hebrejima 9,14).

Šesto, nakon što je izvršio djelo pomirenja, Krist “sjede ... s desne strane Veličanstva u nebu” (Hebrejima 1,3). Ovo je izravna aluzija na Psalam 110,1, naveden na kraju prvog poglavlja: “Sjedi mi s desne dok ne postavim neprijatelje tvoje podnožjem nogama tvojim” (Hebrejima 1,13). Isus je na svojem suđenju pred Velikim vijećem izgovorio upravo ove riječi: “Ali ja vama kažem da ćete poslije ovoga vidjeti Sina Čovječjega gdje sjedi s desnu Svemogućega.” (Matej 26,64)

Sedmo, Krist “postade toliko uzvišeniji od anđela koliko je baštinio odličnije ime od njih” (Hebrejima 1,4). Koliko je Krist uzvišeniji od anđela? Na ovo je pitanje odgovoreno nizom navoda koji slijede (vidi Hebrejima 1,5-14). Krist zaslužuje da Mu se poklone svi anđeli (Hebrejima 1,6), nešto što sveti anđeli ne prihvaćaju (Otkrivenje 19,10; 22,8,9). Krist ima prijestolje i žezlo (Hebrejima 1,8). On je pomazan za Kralja (Hebrejima 1,9). On je stvorio Nebo i Zemlju (Hebrejima 1,10) i sjedi s desne strane Boga (Hebrejima 1,13). Izraz “Krist je postao toliko uzviše-

niji od anđela” u ovom kontekstu ukazuje na svečanost Njegovog ustoličenja, kao što je istaknuto u odsjeku od nedjelje.

Ukratko, po čemu je Krist uzvišeniji od anđela? Bog je na različite načine govorio ocima u prošlosti; ali u ovim posljednjim danima On govori preko Sina koji je postao Baštinik svega, koji je Stvoritelj svega, koji je odsjev i otisak Božjeg Bića, koji održava sve, koji je očistio grijeha i sjeo s desne strane Bogu. Prema tome, Krist je uzvišeniji od anđela, službujućih duhova koji služe onima koji imaju baštiniti spasenje (Hebrejima 1,14). Štoviše, klanjaju se Kristu dok sjedi na prijestolju s desne strane Bogu. Krist je naš Kralj.

Krist naš Posrednik

Posrednik je osoba koja se nalazi između dviju strana s ciljem da ostvari sporazum ili uspostavi odnos. U judaizmu Mojsije je prvi posrednik Saveza na Sinaju (Galaćanima 3,19.20). Pavao u svojoj pastoralnoj poslanici kaže da je “jedan posrednik između Boga i ljudi: čovjek Krist Isus” (1. Timoteju 2,5). Poslanica Hebrejima dodaje da je Isus “posrednik boljega Saveza” (Hebrejima 8,6) ili “posrednik jednoga novog saveza” (Hebrejima 9,15; 12,24). Dva pitanja vape za odgovorom:

1) Što znači ovaj Savez u Poslanici Hebrejima? 2) Zašto je novi Savez bolji?

Odgovor na prvo pitanje glasi: Savez u Poslanici Hebrejima odnosi se na obvezujući sporazum, dogovor između dviju strana. Pavao govori o prvom i zastarjelom Savezu (Hebrejima 8,13) i o drugom ili boljem Savezu (Hebrejima 7,22, 8,6). U prvom Savezu Bog je uspostavio sustav žrtava, levitsko svećenstvo i obrede (Hebrejima 5,1-4). Međutim, moralno savršenstvo nije moglo biti postignuto preko levitskog svećenstva jer je bilo slabo i neučinkovito (Hebrejima 7,11.18). Zašto nije moglo biti dostignuto moralno savršenstvo? Zato što krv bikova i jaraca ne može ukloniti ljudske grijeha (Hebrejima 10,4). Zašto je prvi Savez bio slab i neučinkovit? Zato što su svećenici bili smrtni i prema tome ograničeni, i umirali su (Hebrejima 7,23). Dalje, svećenici su prvo morali prinijeti žrtvu za svoje grijeha da bi mogli prinijeti žrtve za grijeha naroda koji su predstavljali (Hebrejima 5,3). Dakle, prvi Savez bio je nepotpun i zastario je dolaskom Kristove bolje žrtve i boljeg svećeništva.

Odgovor na drugo pitanje glasi: u drugom Savezu Bog nije izabrao smrtnog svećenika, već Onoga koji živi zauvijek (Hebrejima 7,24). Više nisu bile prinošene životinje koje nikada nisu mogle ukloniti grijeha naroda, već je Krist prinio sebe jedanput zauvijek (Hebrejima 7,27; 9,14; 10,12). Prema tome, On je uklonio grijeh svojom vlastitom žrtvom

(Hebrejima 9,26) kako bi očistio savjest od mrtvih djela (Hebrejima 9,14). Drugi Savez bolji je i zato što je Krist Posrednik ovog nadmoćnijeg, novog i boljeg Saveza. Krist je naš Posrednik.

TREĆI DIO: Primjena

Za razmišljanje

1. Ako je Bog govorio u prošlosti, a govori i danas, kako govori vama? Kako razlikujete Njegov glas od drugih “glasova” koji se bore za vašu pozornost?

2. Ako smo s Kristom subaštinici Božjeg kraljevstva, kako trebamo gledati na prolazne stvari ovoga svijeta?

3. Ako Krist održava sve svojom moćnom riječju, kako je održavao vas u teškim prilikama?

Obećani Sin

Ključni tekstovi: Izaija 2,2.3; Hebrejima 4,1-4; Izlazak 24,16.17; Izaija 44,24; Hebrejima 1,10; Luka 1,31.32; Hebrejima 1,5.

PRVI DIO: Opći pregled

Uvod: Tijekom ljudske povijesti ljudi su se radovali dolasku Otkupitelja. Nakon pada u grijeh, naši praroditelji Adam i Eva smatrali su da će Kajin, njihov prvorođeni sin, postati obećani izbavitelj. Abrahamu je bilo dano obećanje da će po njegovom sinu Izaku svi narodi na Zemlji biti blagoslovljeni. Davidu je obećan sin koji će, ako bude vjeran Bogu, zauvijek vladati. Međutim, nitko od njih nije pomislio da će Bog osobno biti obećani Otkupitelj.

Starozavjetni proroci katkad su iznosili tajna mesijanska proročanstva koristeći se izrazom “u budućnosti” (vidi Brojevi 24,14-17), što se razlikuje od drugih starozavjetnih proročanstava u kojima se koristi izraz “za vrijeme posljednje” (vidi Daniel 8,17.19). S Kristovim dolaskom nastupila je “budućnost”. Nakon dugog razdoblja, koje se naziva i međuzavjetno razdoblje, Bog je ponovno progovorio. Ovog puta, međutim, govorio je najjasnije i najpotpunije, na najbolji način — preko Isusa Krista. Krist je jednak Bogu zato što je On “otisak njegove biti” (Hebrejima 1,3) i budući božansko Biće, On je i Stvoritelj kao i Održavatelj svemira.

Ako je Krist jednak Bogu, netko bi mogao pitati, kako Pavao, govoreći u Očevo ime, može napisati o Isusu: “Ti si moj Sin; ja te danas rodih” (Hebrejima 1,5)? Znači li to da je Isus bio na neki način rođen i da nije vječan? Objasnite.

DRUGI DIO: Komentar

Pitanje postavljeno na kraju uvoda pokrenulo je različita tumačenja. Prethodni ulomak (Hebrejima 1,1-3) bavio se dokazivanjem Kristove nadmoći u odnosu na proroke. U sljedećem odlomku (Hebrejima 1,4-14) Pavao dokazuje Kristovu nadmoć nad anđelima. Razlog za naglašavanje Kristove nadmoći može biti veliko zanimanje slušatelja za anđele ili čak njihovo obožavanje, slično onome što vidimo u crkvi u Kolosi (Kološanima 2,18).

U prilog svojem obrazloženju da je Krist uzvišeniji od anđela, Pavao u Hebrejima 1,5 navodi dva retka iz Starog zavjeta. Prvi je Psalam 2,7. U izvornom kontekstu Psalam 2 govori o kraljevima i vladarima ovoga svijeta koji su se urotili protiv Boga. Međutim, Bog im se podruguje i plaši ih. Konačno, Bog će postaviti na prijestolje svojega božanskog Kralja na Sionskoj gori (Psalam 2,6) govoreći: "Ti si moj Sin; ja te danas rodih." (Psalam 2,7) U svojoj propovijedi u Antiohiji Pizidijskoj, Pavao primjenjuje taj tekst na Kristovo uskrsnuće (Djela 13,33). U kršćanstvu se ovaj Psalam tumači kao kristološki. Je li prema tom tumačenju Bog rodio Isusa prigodom Njegovog uskrsnuća, što je pitanje koje smo postavili na kraju uvoda?

Ne, nije. Bog jednostavno poziva Sina iz groba kada djeluje preko Gabriela, "najmoćnijeg u Gospodnjoj vojsci", anđela koji "zauzima položaj s koga je Sotona pao", da ukloni kamen s Kristova groba kao da je kamenčić. Vojnici koji su čuvali grob "čuju kako doziva: Sine Božji, izadi; Otac Te zove" (Ellen G. White, *Isusov život*, str. 646; u izvorniku 780). Prema tome, Bog Otac poziva svojega Sina. Slično tome, u 1. Korinćanima 4,15 Pavao piše Korinćanima: "Jer vas ja Evandeljem rodih u Kristu Isusu." Znači li to da je Pavao doslovno rodio crkvu? Naravno da ne. Pavao ih je poveo u duhovni život; rodio ih je u duhovnom smislu (isti se izraz koristi za Onezima u Filemonu 10 i za kršćane u 1. Ivanovoj 2,29; 3,9 itd.).

Drugi navod kojim Pavao dokazuje Kristovu nadmoć nad anđelima uzet je iz 2. Samuelove 7,14. U izvornom kontekstu govori se o Davidovoj namjeri da sagradi Hram; ali Natan obavještava kralja da će njegov sin Salomon izgraditi Božji dom. Jahve također obećava: "Ja ću njemu biti otac, a on će meni biti sin." (2. Samuelova 7,14) Ovaj navod u prvobitnom kontekstu ne može se odnositi na Krista zbog onoga što slijedi u tom retku: "Ako učini što zlo, kaznit ću ga ljudskom šibom i udarcima kako ih zadaju sinovi ljudski." (2. Samuelova 7,14) Jasno je da se ovaj redak odnosi na grešnog Salomona, a ne na bezgrešnog Krista.

Oba teksta, i Psalam 2,7 i 2. Samuelova 7,14, imaju, međutim, jednu zajedničku poruku. Oba naglašavaju činjenicu da su izraelski kralj i Salomon posvojeni Božji sinovi: "Ti si moj Sin, ja te danas rodih", i: "... on će meni biti sin." Naglasak nije na rođenju, već na posvojenju kralja Davida i kraljevstvu njegovog sina, koje je mnogo kasnije u Poslanici Hebrejima preneseno na Krista. Uvodna rečenica u Hebrejima 1,5 pita: "Zbilja, komu od anđela ikada reče: 'Ti si moj Sin; ja te danas rodih?'" Logični odgovor glasi: "Nikomu od anđela." Samo Krist "postade toliko uzvišeniji od anđela koliko je baštinio odličnije ime od njih" (Hebrejima

1,4). To ime je “moj Sin”, naslov koji nikada nije pripisan nijednom anđelu. Nikome od njih Bog nikada nije rekao: “Sjedi mi s desne dok ne postavim neprijatelje tvoje podnožjem nogama tvojim.” (Hebrejima 1,13)

Netko se, međutim, može usprotiviti tome da pojam rođenja u ovom kontekstu znači posvojenje, uzvraćajući tekstom u Hebrejima 1,6: “A kad ponovo uvede Prvorodencu u svijet.” (Hebrejima 1,6) Zar se u ovom retku, može tvrditi onaj koji upućuje prigovor, ne govori o Kristu kao Prvorodencu? Dobro pitanje. Izraz “prvorodenac” nema značenje prvorođstva u tekstovima kao što su Postanak 25,13; 27,19; 35,23; u Starom zavjetu “prvorodenac” je također Izrael (Izlazak 4,22.23), nasuprot prvorođencima iz Egipta. U Psalmu 89,28 David je nazvan Božjim “prvorodencem” iako je bio najmlađi od osmorice braće, nipošto prvorodenac. U Novom zavjetu Isus je Marijin “Prvorodenac” (Luka 2,7), “Prvorodenac” među mnogom braćom (Rimljanima 8,29), “Prvorodenac” od svih djela stvaranja (Kološanima 1,15), i “Prvorodenac” iz mrtvih (Kološanima 1,18; Otkrivenje 1,5). Ovi tekstovi pokazuju da se naslov “prvorodenac” odnosi na činjenicu da je Krist nadvisivao crkvu, djela stvaranja, svemir i uskrse. Povezivanje petog i šestog retka u Hebrejima 1, pokazuje da je Krist taj dostojanstveni Kralj iz Davidova plemena kojega je Bog uveo u svijet s pozivom: “Neka mu se poklone svi anđeli Božji!” (Hebrejima 1,6) Ostatak prvog poglavlja, međutim, preuzima ove dokaze iz Pisma i iznosi četiri tvrdnje: 1) Bog je samo jednu Osobu nazvao “Sinom” (Hebrejima 1,5), i to je Krist. 2) Anđeli se klanjaju ovom Sinu (Hebrejima 1,6). 3) Sin je nepromjenjivi, pravedni i pomazani Vladar koji je stvorio nebesa i Zemlju (Hebrejima 1,8-10). 4) Sin vlada Bogu s desne strane, dok su anđeli, nasuprot tome, službeni duhovi koji služe onima koji će baštiniti spasenje (Hebrejima 1,11-14).

Na kraju možemo reći da Bog nije rodio Krista, već se naziva “posvojenim”, kao Sin Božji. Prema tome, Kristu je dan naslov “Prvorodenac”. On zauzima mnogo uzvišeniji položaj od anđela i zaslužuje čak i njihovo obožavanje. Savjetujući vjernicima kako da se na najbolji način približe drugim kršćanima, Ellen G. White izjavljuje sljedeće o Kristovoj prapostojećoj naravi: “Ne ističite one točke istine koje osuđuju običaje i ponašanje ljudi sve dotle dok ne shvate kako mi vjerujemo u Krista, u Njegovo božanstvo i Njegovo prapostojanje.” (*Svjedočanstva za Crkvu*, sv. 6, str. 51,52; u izvorniku 58) Ellen G. White pomogla je mladoj Adventističkoj crkvi da pronađe biblijsku ravnotežu u vezi s Kristovim prapostojanjem. U okviru Lazarovog uskrsnuća zabilježila je o Kristovoj naravi: “U Kristu je iskonski, nepozajmljeni, nestečeni život.” (*Isusov život*, str. 435; u izvorniku 530)

Ovi posljednji dani i svršetak vremena

Prvi kršćanski pisci vjerovali su da su nastupili posljednji dani i da će se završiti Kristovim drugim dolaskom. Zato je Pavao mogao reći: “Na kraju, to jest u ovo vrijeme, govorio nam je po Sinu [nasuprot vremenu kada je govorio preko proroka].” Slično tome, kada su Petar i drugi učenici na blagdan Pedesetnice bili optuženi da su pijani, Petar je ustvrdio da je čudo govorenja jezika ispunjenje proročanstva: “U posljednje ću vrijeme — veli Gospodin — izliti od svoga Duha na svako ljudsko biće, te će proricati vaši sinovi i vaše kćeri.” (Djela 2,17) Proročanstvo iz Joela 2 ispunit će se na početku posljednjih dana. Petar je zapisao: “Ali se [Krist] tek na kraju vremena očitova zbog vas.” (1. Petrova 1,20) Ovi posljednji dani karakteristični su po rugačima koji dovode u pitanje Kristov drugi dolazak (2. Petrova 3,3,4) i iskorištavaju siromašne kako bi se obogatili (Jakov 5,3). Posljednje dane također obilježava pojava antikrista (1. Ivanova 2,18).

Dok potvrđujemo činjenicu da posljednji dani nastupaju Kristovim utjelovljenjem, postoji li razlika između ovih posljednjih dana i svršetka vremena, opisanih u Knjizi proroka Daniela i u Otkrivenju? Prisjetite se vremenskog proročanstva o 2.300 večeri i jutara iz Daniela 8,14. Ovo vremensko proročanstvo proteže se daleko iza Kristovih dana. I druga proročanstva i dalje imaju nekoliko neispunjenih događaja s naše vremenske točke, kao što je “sedam posljednjih zala” (Otkrivenje 15,1; 21,9). Konačno, “posljednji neprijatelj” (1. Korinćanima 15,26) još nije pobijeđen, niti smo čuli “posljednju trubu” (1. Korinćanima 15,52). Ukratko rečeno, možemo reći da su posljednji dani došli s Kristom, ali posljednji veliki događaj na svršetku vremena još nije. Neispunjeni proročki događaji tek se moraju ispuniti između ova dva dolaska.

TREĆI DIO: Primjena

Čitajući prvo poglavlje Poslanice Hebrejima, shvaćamo da je Pavao u njega ugradio mnogo teologije. Potrebno je srdačno, posvećeno i primjenjivo kršćanstvo. Međutim, naše ispravno vladanje proizlazi iz našeg pravovjerja. Čvrsta teologija postaviti će temelj za dobar kršćanski život.

Za razmišljanje

1. Mislite li da danas našu teologiju moramo održavati u ravnoteži s kršćanskom praksom? Ako je tako, zašto?
2. Kako možemo razlikovati, čak i danas, našu vjersku i kulturološku “prtijagu” i biblijsku istinu?

Isus, naš vjerni Brat

Ključni tekstovi: Levitski zakonik 25,25-27; Hebrejima 2,14-16; Hebrejima 11,24-26; 1. Korinćanima 15,50; Hebrejima 5,8,9; 12,1-4.

PRVI DIO: Opći pregled

Uvod: Uspoređivanjem 1. i 2. poglavlja Poslanice Hebrejima dobivamo suprotne slike. U Hebrejima 1 Krist je uzvišeniji od anđela (Hebrejima 1,6), dok je u Hebrejima 2 On manji od anđela, makar za određeno vrijeme (Hebrejima 2,9). U 1. poglavlju Krist je blizu Bogu, s Njegove desne strane (Hebrejima 1,13); u 2. poglavlju Krist je blizu nas i ne stidi se nas, svoje braće (Hebrejima 2,11). Uspoređujući preutjelovljenog Krista s ljudskom naravi, Poslanica Hebrejima nam kaže da je Krist uzeo tijelo i krv da bi bio kao mi (Hebrejima 2,14). Krist je umro kao što i mi ljudi umiremo (Hebrejima 2,14). Međutim, velika razlika između naše smrti i Njegove je u tome što je Njegova smrt postigla ono što naša nikada ne bi mogla. Njegova smrt oslobodila je “sve koji cijeli život bijahu podvrgnuti ropstvu strahom od smrti” (Hebrejima 2,15). Krist je poput nas, pa ipak drugačiji od nas. On je doista bio čovjek, pa ipak bez grijeha (Hebrejima 4,15). Kao što je Mojsije izabrao sramotu umjesto slave (Hebrejima 11,25), tako je Krist izabrao sramotu, postao čovjek i umro na križu. Postao je kao mi da bismo mi postali kao On. Postajući slični Njemu, On nas se ne mora stidjeti (Hebrejima 2,11), čak ni kada bismo Ga “javno izložili ruglu” (Hebrejima 6,6). Ljudi prolaze kroz kušnje i ispite, što stvara postojanost i konačno zrelost karaktera. Pavao opisuje Isusa na sličan način. On “iskustveno nauči poslušnost od onoga što je pretrpio”, “postigavši savršenstvo” (Hebrejima 5,8,9). Kako je Isus naučio biti poslušan? Je li u nekom trenutku bio neposlušan? Ta misao proturječi Hebrejima 4,15, gdje stoji da je Isus u svemu bio iskušan kao i mi, pa ipak nije sagriješio.

DRUGI DIO: Komentar

“Postigavši savršenstvo”

Tekst u Hebrejima 5,7-9 postavlja nekoliko izazova. Tamo stoji: “On, pošto u vrijeme svog zemaljskog života prikaza molitve i prošnje s jakim

vapajima i sa suzama onomu koji ga je mogao spasiti od smrti, bijaše uslišan zbog strahopoštovanja. I premda je bio Sin, iskustveno nauči poslušnost od onoga što je pretrpio te postigavši savršenstvo postade svima koji mu se pokoravaju uzrok vječnoga spasenja.”

Ovaj tekst pokreće najmanje tri pitanja koja zaslužuju odgovore. Prvo, Pavao kaže da je Krist prinoseo molitve Bogu koji Ga je mogao spasiti od smrti, i bio je uslišan. Što to znači da je Isus bio uslišan i spašen od smrti? Drugo, Isus je naučio poslušnost. Kako je naučio poslušnost? Je li zato što je u nekom trenutku bio neposlušan? Treće, Isus se usavršio. Zar nije On sve vrijeme bio savršen, bez grijeha? Ovim redom bavit ćemo se svakim od ovih pitanja.

Je li Isus bio uslišan i spašen od smrti? Rečenica u 7. retku počinje izrazom “u vrijeme svog zemaljskog života” (Hebrejima 5,7), što jasno upućuje na Kristov ljudski život. Kada je prošao predgetsemansko i getsemansko iskustvo, evanđelja nam samo kažu da je bio žalostan. U Mateju 26,38 Isus kaže: “Žalosna je duša moja.” (vidi također Marko 14,33.34) U Ivanu 12,27 On izgovara: “Sad mi je duša duboko potresena.” Međutim, nijedan od ovih izvještaja ne bilježi da se molio “s jakim vapajima i sa suzama” (Hebrejima 5,7). Ovim detaljem Poslanica Hebrejima upotpunjuje izvještaj o Getsemaniju. Isusove molitve i molbe bile su prinesene “onomu koji ga je mogao spasiti od smrti” (Hebrejima 5,7), ali one nisu bile prinesene da bi bio spašen od smrti po svaku cijenu. Kako je, onda, Bog uslišao Isusa? Isus se nije molio za izbjavljenje od smrti, već da se izvrši Božja volja (Matej 26,39). Otac nije izbavio Isusa od raspeća, već Ga je uskrsnućem izbavio od sile smrti, nametnute raspećem. Prema tome, Isus je bio uslišan zato što je Božja volja bila izvršena i Isus je vraćen u život. Pavao čak kaže zašto je Kristova molitva bila uslišana: “zbog strahopoštovanja” (Hebrejima 5,7) Njegova molitva bila je uslišana zbog poštovanja Božje volje, i On je bio uskrsen.

Kako je Isus naučio poslušnost? Ovo pitanje podrazumijeva da je Krist možda bio neposlušan. Ta mogućnost, međutim, jasno se odbacuje u Hebrejima 4,15, gdje stoji da je Isus bio poslušan cijelog svojeg života. Krist je naučio poslušnost u pokornosti (Hebrejima 5,7) i patnji (Hebrejima 5,8). Grčki tekst koristi se u 8. retku igrom riječima, *emathen/epathen* (poslušnost/stradanje), slično izreci: “Bez muke nema nauke.” Isus je poslušnost naučio dijelom potpuno se pokorivši Božjoj volji u Getsemaniju. Međutim, budući da Krist nije bio samo Bog, već i čovjek, morao je naučiti poslušnost u svojoj ulozi Spasitelja. Kao Bog bio je bez grijeha. Ali kao čovjek trebao je naučiti poslušnost i pokoravati se Božjoj volji kao i mi ljudi. Kao Bog Isus nikada nije trebao učiti

poslušnost. Međutim, u svojem ljudskom iskustvu, kada je bio pozvan da umre, Isus je morao nadvladati svoj najosnovniji ljudski nagon za samoodržanjem (“Ako je moguće, neka me mine ovaj kalež”, Matej 26,39) i pokoriti se Božjoj volji. Prema tome, Isus je naučio pokoravati se i biti poslušan. Pavao kaže u Poslanici Filipljanima: “Postavši poslušan do smrti, i to do smrti na križu.” (Filipljanima 2,8)

Radi usporedbe, čitamo da se naraštaj iz vremena izlaska odlikovao pobunom i izazivanjem Boga (Hebrejima 3,8), tvrdim srcima (Hebrejima 3,8) i nepoznavanjem Božjih putova (Hebrejima 3,10). Poslanica Hebrejima sažima ove osobine kao nevjerovanje i grijeh (Hebrejima 3,12.13.17.19) i kao neposlušnost (Hebrejima 3,18). Pobuna, neposlušnost, grijeh i nevjerovanje idu zajedno. Nasuprot tome, Poslanica Hebrejima primjenjuje drugačije izraze na Krista. On “nije sagriješio” (Hebrejima 4,15) i bio je vjeran (Hebrejima 2,17; 3,2.6). Kristovu poslušnost u Hebrejima 5,8 moramo razumjeti u svjetlu ovih suprotnih osobina koje je pokazao naraštaj iz vremena izlaska, u Hebrejima 3,8-11.15-19. Tako ćemo spremno poistovjetiti Kristovu poslušnost s odgajanjem koje je sastavni dio naše vjere i povjerenja u Boga (usporedi Rimljanima 1,5; 16,26). Kao što je Krist naučio poslušnost kao čovjek pokoravajući se Božjoj volji i imajući povjerenje u nju u odnosu na svoju, tako trebamo i mi.

Sada trebamo odgovoriti na naše posljednje pitanje: Zašto se u Hebrejima 5,9 tvrdi da je Krist “postigao savršenstvo”? Zar On nije već bio savršen? Na koji se način, onda, usavršio? Prethodni redak pruža okvir za odgovor na to pitanje: “Iako je bio Božji Sin, Isus se kroz sve što je pretrpio naučio poslušnosti.” (Hebrejima 5,8 — Suvremeni hrvatski prijevod) Prema tome, Pavao zaključuje: “Te postigavši savršenstvo postade svima koji mu se pokoravaju uzrok vječnoga spasenja.” (Hebrejima 5,9) Dakle, Isusovo savršenstvo proisteklo je iz poslušnosti koju je naučio u stradanju i koja Ga je osposobila da postane naš Veliki svećenik.

Ukratko rečeno, možemo zaključiti da je Kristova molitva onome koji Ga je mogao spasiti od smrti bila uslišana zato što se molio da bude Božja volja. Zato je na kraju vraćen u život. Naučio je poslušnost pokoravajući se Božjoj volji i imajući povjerenja u nju. Konačno, Krist je učinjen našim savršenim Velikim svećenikom budući poslušan Bogu, tako da je mogao postati “svima koji mu se pokoravaju uzrok vječnoga spasenja” (Hebrejima 5,9).

Za razmišljanje

1. Ako je Krist trebao biti poslušan u svojem ljudskom iskustvu, koliko je poslušnost važna za nas?

2. Kako se mogu naći u Edenskom vrtu na novoj Zemlji, ako nikada neiskusim Getsemanski vrt? Zašto ova dva iskustva idu zajedno?

3. Što mislite zašto mi kao ljudi imamo “alergijsku reakciju” na poslušnost gotovo svakom autoritetu? Kako bismo mogli “izliječiti” sličnu negativnu reakciju prema pokornosti božanskom autoritetu?

Zašto u ljudskom srcu često postoji napetost između ljubavi prema Bogu i poslušnosti Njemu? Kako nam Ivan 14,15 može pomoći riješiti ovaj problem?

Krist kao mi, pa opet drugačiji od nas

Kao što smo vidjeli, Krist je prikazan kao mnogo uzvišeniji od anđela. Prikazan je kao otisak Božje bîti (Hebrejima 1,3). Prema tome, On je prema Hebrejima 1,6 dostojan obožavanja. Zatim je u drugom poglavlju prikazan kao malo manji od anđela određeno vrijeme. Isus nije samo u sitnicama manji od anđela. Točnije, postavši “krv i meso” i prošavši patnje koje je ovo iskustvo iziskivalo, On je potpuno dijelio sudbinu svoje ljudske braće (Hebrejima 2,14). Isus nije postao “nižim od anđela” samo utjelovljenjem, već svojom patnjom i smrću (Hebrejima 2,9). Sin je ušao u ljudsku sferu u tolikoj mjeri da je prihvatio smrtnost, nasuprot anđelima koji se ne suočavaju sa smrću.

Ono što je Krist postigao osposobilo Ga je da postane “veliki svećenik milostiv (prema ljudima) i vjeran u odnosu prema Bogu da okajava grijeha (izabranoga) naroda.” (Hebrejima 2,17)

Za razmišljanje

U trenutku kada se piše ovaj Priručnik, ljudi širom svijeta plaše se da će se zaraziti i umrijeti od koronavirusa. Kako nam Kristovo djelo uzimanja tijela i krvi i dijeljenje naše sudbine pomaže da se suočimo sa zloslutnim prijetnjama i smrtnim bolestima?

TREĆI DIO: Primjena

Razmotrite izjavu Ellen G. White o Kristovoj ljudskoj naravi: “Mnogi tvrde da kušnja nije mogla nadvladati Krista. Međutim, tada On ne bi mogao biti stavljen u Adamov položaj. On ne bi mogao izboriti pobjedu koju je Adam izgubio. Ako bismo u bilo kom smislu imali puno težu borbu nego Krist, On nam onda ne bi mogao pomoći. Međutim, naš je Spasitelj uzeo ljudsku prirodu sa svim njezinim sklonostima. Uzeo je ljudsku prirodu s mogućnošću da popusti u kušnji. Mi ne trebamo ništa nositi što On nije podnio.” (*Isusov život*, str. 81; u izvorniku 117)

Za razmišljanje

Kakvu vam utjehu i nadu pruža spoznaja da je Isus podnio sve što smo mi pozvani podnijeti?

Isus — Onaj koji daje počinak

Ključni tekstovi: Postanak 15,13-21; Hebrejima 3,12-19; Hebrejima 4,6-11; Hebrejima 4,1.3.5.10; Ponovljeni zakon 5,1-3; Hebrejima 4,8-11.

PRVI DIO: Opći pregled

Uvod: Savez s Davidom obećavao je počinak ustoličenom kralju i njegovom narodu. Logičan razvoj Poslanice Hebrejima podudara se s ovom mišlju. U 1. i 2. poglavlju Poslanice Hebrejima vidimo ustoličenog Krista koji oslobađa svoj narod. U 3. i 4. poglavlju vidimo prikaz obećanog počinaka. Subotnji odmor u Starom zavjetu prikazan je u dvije inačice Deset zapovijedi (Izlazak 20 i Ponovljeni zakon 5). Prva inačica naglašava stvaranje, druga otkupljenje. U Hebrejima 3 i 4 Pavao na primjeru naraštaja iz vremena izlaska (ne i njihove male djece) (Hebrejima 3,19) pokazuje štetnu posljedicu nevjerovanja i neposlušnosti, zbog čega nisu mogli ući u zemlju počinaka Kanaan. Obraćajući se svojim slušateljima, Pavao im savjetuje navodom iz Psalma 95: “Danas, kad čujete glas njegov, ne otvrdnite srca svoja” (Hebrejima 4,7), već uđite u Njegov počinak (Hebrejima 4,9). Što znači ovaj odmor (grč. *sabatismos*) o kojem Pavao govori? Zašto potiče svoje slušatelje da uđu u počinak? To su pitanja kojima ćemo se sada baviti.

DRUGI DIO: Komentar

Trajno svetkovanje subote

Počnimo najprije definiranjem riječi “počinak” (“odmor”) iz Hebrejima 4,9. Prema *The SDA Bible Commentary*, riječ prevedena kao “počinak” u Hebrejima 4,9 potječe od grčke riječi *sabatismos*, što znači “odmaranje (od prethodne aktivnosti)”, što poslije počinje značiti “svetkovanje subote”, od glagola *sabatizô*, “odmoriti se”, “počinuti”, “svetkovati subotu”.

“*Sabatizô* se u LXX (Septuaginti, grčkom prijevodu Starog zavjeta) koristi sedam puta: jednom za doslovni sedmi dan subotu (Izlazak 16,30), jednom za druge subote (Levitski zakonik 23,32), i pet puta u vezi sa zemljom koja se odmara u subotnjoj godini (Levitski zakonik 26,34.35; 2. Ljetopisa 36,21). ... Prema tome, osnovno je značenje riječi *sabatizô*

u Septuaginti odmor ili prestanak rada i drugih aktivnosti. Dakle, upotrebom povezanih grčkih i hebrejskih riječi imenica *sabatismos* može značiti ili doslovni subotnji 'odmor' ili jednostavno 'odmor' ili 'prekid rada' u općem smislu. Prema tome, jezikoslovnom raščlambom riječi *sabatismos* u Hebrejima 4,9 ostaje nejasno ukazuje li se ovdje na tjedni subotnji 'počinak' ili jednostavno na 'odmor' ili 'prekid rada' u općem smislu. Samo kontekst može riješiti ovo pitanje.

Čini se da pisac Poslanice Hebrejima koristi riječi *katapausis* ('počinak'; vidi Hebrejima 3,11) i *sabatismos* manje-više kao sinonime:

1. Pošto Jošua nije mogao povesti Izrael u duhovni 'počinak' (*katapausis*, 8. redak), 'subotnji počinak', (*sabatismos*, 9. redak) ostavljen je kršćanima. Dosljednost zahtijeva da ono što je ostavljeno bude isto kao ono čime je započeto.

2. Iz 1. i 6. retka jasno je da je *katapausis*, 'počinak', ostavljen Božjem narodu u novozavjetno vrijeme; u 9. retku rečeno je da je ostavljen 'subotnji počinak', *sabatismos*. Objaviti da tjedna subota preostaje 'Božjem narodu' znači objaviti da je ono u što Jošua nije uspio uvesti Izrael bila tjedna subota.

3. Činjenica da u Septuaginti, Bibliji novozavjetne Crkve, *katapauō* (Postanak 2,2,3; Izlazak 20,11) i *sabatizō* (Izlazak 16,30; Levitski zakonik 23,32) naizmjenično označuju sedmi dan subotu, imala je namjeru isključiti pomisao da je pisac Poslanice Hebrejima želio napraviti razliku između imeničkih oblika ovih riječi u Hebrejima 3; 4.

Treba zapaziti, dalje, da su Židovi u Pavlovo vrijeme, bilo da su bili kršćani ili nekršćani, poštovali četvrtu zapovijed. Naravno, pisac Poslanice Hebrejima nije smatrao nužnim da *im* dokaže da je svetkovanje subote 'ostavljeno'. Ako zaključak duge rasprave koja počinje u Hebrejima 3,7 glasi da je svetkovanje subote ostavljeno Božjem narodu, činilo bi se da je pisac Poslanice Hebrejima učinio logičku pogrešku, jer zaključak ne slijedi logično iz rasprave. Ne bi imalo smisla uložiti tolike napore da uvjeri Židove da čine ono što su već činili — da svetkuju sedmi dan subotu. Dalje, u vrijeme apostola sedmi dan subotu svetkovali su svi kršćani, Židovi i pogani, i svaka rasprava da se dokaže važnje subote u tim ranim kršćanskim vremenima bila bi besmislena. Zatim, možemo primijetiti da odlomak Poslanice Hebrejima koji tvore 3. i 4. poglavlje počinje pozivom: 'Pomno promatrajte Isusa kojeg je Bog poslao i koji je vrhovni svećenik naše vjere' (Hebrejima 3,1 — Suvremeni hrvatski prijevod) i završava iskrenom molbom da 'pristupamo s pouzdanjem' pred Njega da 'primimo milosrđe i nademo milost za pravodobnu pomoć' (Hebrejima 4,16). Doista je nejasno kakav bi odnos mogla imati duga rasprava s namjerom da dokaže da je svetkovanje subote

ostavljeno kao obveza kršćanskoj Crkvi, prema jasno izraženoj temi u 3. i 4. poglavlju — Kristovoj službi kao Velikog svećenika u nebeskom Svetištu.

‘Počinak o kojem se ovdje govori jest počinak u milosti.’ (*EGW Supplementary Material on Heb. 4: 9*; usporedi: *Velika borba*, str. 200; u izvorniku 253) To je pravi počinak u vjeri.

Mi ulazimo u Božji ‘počinak’ kada ‘promatramo’ Isusa (Hebrejima 3,1) i slušamo Njegov glas (Hebrejima 3,7.15; 4,7), kada pokazujemo vjeru u Njega (Hebrejima 4,2.3), kada prestanemo ulagati napore da zaradimo spasenje (redak 10), kada ‘se držimo vjere’ (redak 14), i kada pristupamo prijestolju milosti (redak 16). Oni koji žele doživjeti ovo iskustvo moraju se čuvati ‘pokvarenog, nevjernog srca’ (Hebrejima 3,12), otvrdnulog srca (Hebrejima 3,8.5; 4,7). Oni moraju ući u Božji ‘počinak’ (Hebrejima 4,11).

Oni koji uđu u Božji ‘počinak’ čvrsto ‘će se držati vjere’ koju ‘ispovijedamo’ (Hebrejima 4,14). Oni će ‘pristupiti s pouzdanjem k prijestolju milosti’ da ‘primimo milosrđe i nademo milost za pravodobnu pomoć’ (Hebrejima 4,16).” (*The SDA Bible Commentary*, sv. 7, str. 422,423, komentar o “počinku” u Hebrejima 4,9)

O počinku o kojem se govori u Hebrejima 4,9, Ellen G. White se osvrće u kratkom prikazu života čuvenog engleskog reformatora Johna Wesleyja: “U danima velike duhovne tame stotinu godina kasnije pojavili su se Whitefield i Wesleyjevi kao svjetlonoše za Boga. Pod upravom službene Crkve engleski je narod zapao u stanje vjerskog propadanja koje se jedva razlikovalo od neznaboštva. Prirodna religija bila je omiljeni predmet proučavanja klera i ona je predstavljala veći dio njihove teologije. Viši slojevi rugali su se pobožnima i hvalili se da su iznad onoga što su nazivali fanatizmom. Niži slojevi su utonuli u neznanje i bili prepušteni porocima, a Crkva više nije imala ni hrabrosti ni vjere podržati propalu stvar istine.

Velika istina o opravdanju vjerom što ju je Luther tako jasno naučavao bila je gotovo posvema izgubljena iz vida, a njezino je mjesto zauzelo rimsko načelo pouzdanja u djela za spasenje. Whitefield i oba brata Wesley, pripadnici službene Crkve, iskreno su nastojali steći Božju naklonost koja se, učili su ih, stječe kreposnim životom i poštovanjem vjerskih pravila. ...

Wesley i njegovi suradnici shvatili su da prava religija stoluje u srcu i da Božji zakon obuhvaća ne samo riječi i postupke, nego i misli. Osvjedočeni u potrebu svetosti srca kao i pravilnog ponašanja, oni su iskreno željeli živjeti novim životom. Živjeli su životom samoodricanja, ljubavi i poniženja, strogo vršeći sve što bi im, po njihovu mišljenju,

moglo pomoći da postignu ono što su najviše željeli — svetost koja bi im pribavila Božju naklonost. Ali nisu postigli cilj za kojim su težili. Uzalud su se trudili osloboditi osude za grijeh ili skršiti njegovu moć. Bila je to ista borba koju je Luther iskusio u svojoj ćeliji u Erfurtu. Bilo je to isto pitanje koje je mučilo i njegovu dušu: ‘Kako da pred Bogom čovjek ima pravo?’ (Job 9,2) ...

Na povratku u Englesku, Wesley je poučen od jednog moravskog propovjednika došao do jasnijeg razumijevanja biblijske vjere. Shvatio je da se za spasenje mora odreći svakog oslonca na vlastita djela i u cijelosti se pouzdati u ‘Jaganjca Božjeg koji uzima grijeha svijeta’. Na jednom sastanku Moravske braće u Londonu pročitana je Lutherova izjava u kojoj opisuje promjenu koju Božji Duh vrši u srcu vjernika. Tijekom slušanja u Wesleyjevoj se duši zapalila vjera. ‘Osjećao sam da mi je postalo neobično toplo oko srca’, rekao je. ‘Osjećao sam da se uzdam u Krista, jedino u Krista, za svoje spasenje i odjednom sam bio siguran da je On uzeo *moje* grijeha, baš *moje*, i spasio *me* od zakona grijeha i smrti.’

Tijekom dugih godina zamornog neutješnog rada — godina strogog samoodricanja, prijekora i ponižavanja — Wesley je čvrsto ustrajao u svom jedinom cilju traženja Boga. Sada Ga je našao i ustanovio da je milost koju je nastojao steći molitvama i postovima, dijeljenjem milostinje i samoodricanjem, dar ‘bez novca i bez naplate.’” (*Velika borba*, str. 200—203; u izvorniku 253—256)

TREĆI DIO: Primjena

Za razmišljanje

1. Kako izvještaj o Johnu Wesleyju prikazuje razliku između počinka samo po Kristovim zaslugama i beskorisnosti oslanjanja na spasenje djelima?

2. Što u Hebrejima 4,9 znači počinak koji je ostavljen kršćanima?

3. Ellen G. White izjavljuje da je počinak o kojem Pavao govori u Hebrejima 4,9 počinak u milosti. Kako ulazimo u ovaj počinak milosti?

Isus — vjerni Svećenik

Ključni tekstovi: Hebrejima 5,1-10; Postanak14,18-20; 1. Petrova 2,9; Hebrejima 7,1-3; Hebrejima 7,11-16.22.26.

PRVI DIO: Opći pregled

Uvod: Grijech nas je odvojio od Boga. Krist je, međutim, došao premostiti taj ponor. Da bi to ostvario, postao je naš Veliki svećenik. Njegova uloga ima sličnosti, ali i razlika s ulogom svećenika koju su obavljali ljudi. On je nazvan Svećenikom “sličnim Melkisedeku” (Hebrejima 5,6). Kralj i svećenik Melkisedek bio je Abrahamov suvremenik. Kada je savez kraljeva napao Sodomu i Gomoru, ne samo da su izvojevali pobjedu, već su zarobili Lota, Abrahamovog nećaka. Kao odgovor, Abraham je izvršio protunapad i izbavio Lota i druge zarobljene stanovnike tih gradova, zajedno s opljačkanom robom. Nakon što su se vratili iz bitke, Melkisedek, kralj i svećenik Šalema, blagoslovio je Abrahama, a Abraham je zauzvrat dao Melkisedeku desetinu od cjelokupnog ratnog plijena (Postanak 14). Ovaj Melkisedek nije bio utjelovljeni Krist niti nebesko biće. Bio je samo čovjek koji je zauzimao položaj kralja i svećenika i Pavao se ovime poslužio kao uzorkom. Melkisedek, kao protulik Krista, uklapa se u Pavlovu tvrdnju. Iako ne pripada Levijevom plemenu — svećeničkom plemenu u starom Izraelu — Krist je postao uspješni i uzvišeniji svećenik zato što je Njegovo svećeništvo bilo slično Melkisedekovu, kralja i svećenika Šalema. Zapazite da je Melkisedek primio desetinu od Abrahama, što njegovo svećeništvo čini boljim i istaknutijim od Levijevo. Prema tome, Melkisedekovo svećeništvo prikladno prikazuje Kristovo kraljevsko svećeništvo.

DRUGI DIO: Komentar

Osobine velikog svećenika

Hebrejima 5,1-4 počinje općim popisom osobina velikog svećenika. “Svaki, naime, veliki svećenik, uzet između ljudi, postavlja se na korist ljudima u njihovu odnosu s Bogom, da prinosi i darove i žrtve za grijehe, (i to) kao onaj koji može biti blag prema onima koji iz neznanja griješe, budući da i sam nosi na sebi slabost. I zbog te iste slabosti mora

prinositi žrtve za grijeh i za narod i za samog sebe. I nitko sam sebi ne prisvaja ove časti, nego ga poziva Bog baš kao Arona.” (Hebrejima 5,1-4)

U Hebrejima 5,1-4 ukupno je navedeno dvanaest osobina velikog svećenika. Prvo, opis rada: svaki veliki svećenik 1) “uzet između ljudi”, 2) “postavlja se na korist ljudima”, 3) “u njihovu odnosu s Bogom”, 4) određen je “da prinosi dare i žrtve” 5) “za grijeh”. Zatim slijede osobne vrline: 6) “koji može postradati s onima koji ne znaju i zalaze” i 7) koji je “pod slabošću”. Zatim, 8) “dužan je kako za narodne”, 9) “tako i za svoje grijeh prinositi”. Konačno, pitanje poziva: 10) “sam sebi ne daje časti”, 11) “nego koji je pozvan od Boga”, 12) “kao i Aron”.

Posebno se ističu četiri osobine velikog svećenika. To su solidarnost s ljudima (osobine 1-3), sposobnost da obuzda svoje osjećaje (6. osobina), podložnost slabosti (7. osobina) i, na kraju, poziv svećenika (11. osobina). Raščlanit ćemo svaku od ove četiri iznimne osobine prije nego što usmjerimo pozornost na Kristove osobine.

Prvo, veliki svećenik birao se među svojim narodom. Trebao je biti Izraelac (Izlazak 29,9.44; Brojevi 18,1-7) iz Levijevog plemena. Arona je osobno Bog imenovao za prvog velikog svećenika (Izlazak 28,1). Kada su se određeni pojedinci, kao što su Korah i njegovi suučesnici, drznuli i sebe ili druge pokušali proglasiti velikim svećenikom, Bog ih je morao uništiti (Brojevi 16,15-40). Svećenstvo i njegova isključiva prava nisu bili nevažna stvar, kao što je kralj Uzija iskusio pojavom gube na svojem tijelu kada je silom ušao u Hram da kadi na kadionom žrtveniku (2. Ljetopisa 26,16-21). Zanimljivo je da je u vrijeme drugog Hrama, ili u međuzavjetnom razdoblju, na kraju hazmonejskog kraljevstva, Saloma Aleksandra preuzela prijestolje kao kraljica (76.-67. g. pr. Kr.), ali ne i ulogu svećenika. Zbog svojeg spola nije mogla biti veliki svećenik tako da je na taj položaj postavila svojega najstarijeg sina, Hirkana II. Njegov mladi brat, Aristobul II., nije prihvatio imenovanje svojeg brata postavši njegov suparnik u borbi za taj položaj.

Tako vidimo da je zemaljski svećenik uvijek bio muškarac, izabran iz svojeg naroda. Također je trebao pokazati solidarnost sa svojim narodom. Dakle, kao što smo rekli, bio je Izraelac, Aronov potomak, iz Levijevog plemena. Njegova dužnost bila je predstavljati druge ljude pred Bogom i prinositi darove i žrtve za sebe i za njih. Kristova solidarnost s nama ljudima javlja se u Hebrejima 2,17.18, zatim ponovno u Hebrejima 4,14-16, a dalje će biti razvijena u Hebrejima 5.

Drugo, veliki svećenik, kako ga opisuju Židovi, može obuzdati, svladati svoje osjećaje prema onima koji su u neznanju ili zabludi. “Koji može postradati s onima koji ne znaju i zalaze.” (Hebrejima 5,2) Idealni

veliki svećenik nije bio previše stroga osoba, ali nije bio ni ravnodušan prema grijehu. Zemaljski veliki svećenik dijelio je s drugima opće odgovornosti tijekom godine (Izlazak 29,38-46), ali je sâm prinoseo žrtve na Dan pomirenja (Levitski zakonik 16,1-25) i nosio Urim i Tumim (Izlazak 28,30). U svemu tome trebao je vladati svojim osjećajima.

Treće, dokle god je veliki svećenik katkad bio nezadovoljan zbog grijeha koji je narod počinio (sjetite se samo veliki svećenika Elija kada je pogrešno optužio Anu da je pijana, 1. Samuelova 1,13.14), bio je podložan slabosti. U Hebrejima 5,2 doslovno stoji da je veliki svećenik "i sam nosio na sebi slabost", ili da je bio "okružen" slabošću ispod svoje bogate odjeće (Izlazak 28).

Ova osobina je važna zato što ga je njegova slabost osposobila da blago postupa prema onima koji griješe. Kao veliki svećenik pokazivao je solidarnost sa svojim narodom, obuzdavao je svoje osjećaje kada je bio nezadovoljan i bio je svjestan da je podložan grijehu. To ga je činilo pristupačnom osobom.

Četvrto, za dužnost velikog svećenika nije se netko mogao dragovaljno prijaviti ili je vršiti. Prvog velikog svećenika Arona imenovao je Bog, i nikome nije bilo dopušteno da tu čast dodijeli sam sebi. Osoba ju je prihvaćala samo kad ju je Bog na to pozvao.

Ukratko, veliki je svećenik pokazivao solidarnost sa svojim narodom, vladao je svojim osjećajima, bio je svjestan svoje slabosti i primao je dužnost kada bi ga Bog pozvao.

Za razmišljanje: Kada crkva primjenjuje korektivnu disciplinu u slučaju osobe koja griješi, zašto je važno pokazati solidarnost, vladati svojim osjećajima i biti svjestan svojih slabosti?

Kristove osobine

U Hebrejima 5,5.6 Pavao skreće razgovor na Isusa. Pavao razmišlja o Isusu u kontekstu dviju velikih svećenikovih osobina prikazanih u prethodnom odlomku: Njegovog imenovanja od strane Boga i Njegove solidarnosti s ljudskim rodom.

Prvo, Krist kao Veliki svećenik nije sâm preuzeo tu čast, već Ga je Bog postavio na taj položaj. Kako Pavao to ističe? Spajajući dva psalma. Oba su već upotrijebljena u Poslanici, u Hebrejima 1,5 i Hebrejima 1,13, na početku i na kraju niza navoda iz Hebrejima 1,5-14. Prvi navod je iz Psalma 2,7. Drugi psalam je mesijanski koji govori o posvojenju Krista za Božjeg Sina. Drugi navod dolazi iz Psalma 110,4 i pokazuje da je Bog pozvao Krista da bude Svećenik. Ono što je ostvario kao Svećenik, već

je spomenuto u Hebrejima 1,3: “Sjede, pošto je ostvario očišćenje grijeha.” Ovdje Pavao spaja motiv sinovstva s Kristovim svećeništvom. Krist je imenovani Božji Sin i savršeni Veliki svećenik ljudskog roda: “Ti si svećenik zauvijek” (Hebrejima 5,6), “sličan Melkisedeku” (Hebrejima 7,15). Poput Melkisedeka, Krist je Kralj i Svećenik. U usporedbi s levitskim velikim svećenicima Krist je bolji od njih po tome što se On može blago ophoditi prema onima koji ne znaju i koji su zalutali. Slično tome, On može “suosjećati s našim slabostima” (Hebrejima 4,15) i “može pomoći i onima koji stoje u kušnji” (Hebrejima 2,18). On “može zauvijek spasavati” (Hebrejima 7,25) i može učiniti “zauvijek savršenim one koje posvećuje” (Hebrejima 10,14).

Druga Kristova osobina — pokazivanje solidarnosti s ljudima, objelodanjena je Njegovom patnjom, Njegovim učenjem poslušnosti i Njegovim usavršavanjem (Hebrejima 5,7-10).

Za razmišljanje: Pročitajte Hebrejima 7,23-25. Zašto je bio nužan bolji veliki svećenik od onih iz Levijevog plemena?

TREĆI DIO: Primjena

Pavao dosada opisuje Isusa kao uzvišenijeg od anđela u Njegovom svojstvu ustoličenog Božjeg Sina (Hebrejima 1). Ipak, za određeno vrijeme Isus je učinjen nižim od anđela, kao Onaj koji je svojom smrću uništio Sotoninu silu smrti (Hebrejima 2). Isus je također opisan kao Onaj koji ne može uvesti u počinak naraštaj iz vremena izlaska zbog njihovog nevjerovanja (Hebrejima 3), ali može postmesijanski Božji narod (Hebrejima 4). Isus je također Svećenik koji je sličan svećenicima levitskog svećenstva, ali se i veoma razlikuje od njih (Hebrejima 5). U svjetlu ove činjenice, prema kojem sljedećem koraku Pavao želi povesti svoje slušatelje?

Pavao želi da njegovi čitatelji napreduju u spoznaji Kristove velikosvećeničke službe uviđajući Njegovu sličnost kao Velikog svećenika s Melkisedekom. Međutim, postoje određene prepreke: čitatelji su slabi u slušanju Riječi i potrebno im je mlijeko kao nezrelim kršćanima umjesto jake hrane; ne razumiju nauk pravednosti (Hebrejima 5,1-14). Iako Pavao govori vrlo snažno, on uravnotežuje svoju opomenu i ukor s pozitivnom izjavom o njihovom duhovnom stanju: “Iako ovako govorimo, ipak smo za vas uvjereni u bolje, u ono što je blizu spasenju.” (Hebrejima 6,9)

Pitanja za primjenu

1. Jeste li ikada na svojem osobnom duhovnom putovanju trebali biti odgovorni trećoj strani, osim Boga, za svoj napredak ili nazadovanje? Razgovarajte o tome.

2. Možemo li govoriti o tome da nas duhovni autoritet smatra zajedno odgovornima, kao što Pavao smatra odgovornima svoje slušatelje? Zašto da i zašto ne?

3. Postoje li statični kršćani, ili su to dva nespojiva pojma? Objasnite.

Isus — Sidro duše

Ključni tekstovi: Hebrejima 6,4-6; Matej 16,24; Rimljanima 6,6; Hebrejima 10,26-29; Hebrejima 6,9-13; Hebrejima 6,17-20.

Uvod: Hebrejima 5 završava u pomalo sumornom tonu, kada Pavao ukorava svoje slušatelje da ne napreduju na duhovnom putovanju. Međutim, on napreduje u svojoj propovijedi do dubljih teoloških uvida usprkos “nagluhim” slušateljima (vidi Hebrejima 5,11). Ako mu vrijeme dopusti, on će im ponovno uputiti osnovna učenja kao što su “odvracanje od mrtvih djela”, “vjera u Boga”, “nauk o (obrednim) pranjima i polaganju ruku”, “uskrsnuće mrtvih” i “vječni sud” (Hebrejima 6,1.2).

Osim toga, slušatelji su u određenom trenutku u prošlosti doživjeli niz božanskih blagoslova. Ovi su blagoslovi navedeni u Hebrejima 6,4.5. Slušatelji su bili “prosvijetljeni”, “okusili su nebeski dar”, “postali dionici Duha Svetoga” i “okusili dobru riječ Božju i čudesa budućeg svijeta”. Ovi se izrazi mogu usporediti s iskustvom obraćenja, Božjom milošću, djelovanjem Duha Svetoga u znakovima i čudesima, istinom Evandjelja i spasenjem.

Unatoč svemu tome, pojedini su slušatelji otpali. Pavao govori: “Zbilja je ne moguće ... one koji su otpali ... opet obnoviti (za to) da se obrate.” (Hebrejima 6,4.6) Sličan poražavajući sud izrečen je u Hebrejima 10,26-29 protiv onih koji namjerno ustrajavaju u grijehu nakon što su primili spoznaju istine. Ponašanje otpalih opisano je slikovitim izrazima koji se mogu shvatiti kao odbacivanje Krista, Njegove žrtve i Duha Svetoga.

DRUGI DIO: Komentar

Nemogućnost pokajanja

Govori li se u Hebrejima 6,4-6, kao i u Hebrejima 10,26-29, o nemogućnosti pokajanja? Ako kršćani otpadnu, znači li to da ne mogu biti obnovljeni na pokajanje? Zar nema načina da se dobije druga prilika za pokajanje? Misao da se pokajanje ne može obnoviti bila je zastupana od strane kršćana tijekom crkvene povijesti, što je navelo neke da odgode svoje krštenje sve do smrtno postelje. Kako takva snažna upozorenja opstaju kada pogledamo Petrovo iskustvo nakon Getsemanija (Matej

26,69-75)? U proučavanju koje slijedi, želimo shvatiti Hebrejima 6,4-6 i ovu misao uskladiti s Petrovim iskustvom, kao i s cijelim Pismom.

Prvo, želimo shvatiti što su doživjeli slušatelji Poslanice Hebrejima. Neki od njih bili su prosvijetljeni, okusili su nebeski dar, primili su Duha Svetoga, okusili su dobru Božju riječ, a onda otpali. Prvi izraz kojim se opisuje kršćanska zajednica, “prosvijetljeni”, javlja se u Hebrejima 10,32, gdje čitamo: “Sjećajte se prijašnjeg vremena kada ste, tek prosvijetljeni, podnosili čestu borbu — patnje.” Ova slika opisuje prvo kršćansko iskustvo koje su slušatelji imali. Božjim Duhom prešli su s “mrtvih djela” na “vjeru u Boga” (Hebrejima 6,1) i “jasno upoznali istinu” (Hebrejima 10,26).

Drugi slikoviti izraz, “okusili nebeski dar” (Hebrejima 6,4), pokazuje da su slušatelji stekli duhovno iskustvo u Božjem milostivom daru spasenja. Glagol “okusiti” javlja se u Hebrejima 2,9, gdje se govori o Kristu koji je “za svakog umro”. Kada je okusio smrt kao ljudsko biće, Krist je doživio nešto dotada Njemu nepoznato. Slušatelji Poslanice Hebrejima okusili su nebeski dar, nešto što je njima bilo nepoznato, “toliko spasenje” (Hebrejima 2,3).

Treći slikoviti izraz usko je povezan s nebeskim darom spasenja. Kršćani su “postali dionici Duha Svetoga” (Hebrejima 6,4), što podsjeća na riječi iz Hebrejima 3,1.14, gdje su slušatelji opisani kao “dionici nebeskoga poziva” i “sudionici Kristovi”. Razdjeljivanje Duha Svetoga ovi su vjernici živo iskusili u ranoj fazi obraćenja (Hebrejima 2,4).

Niz izraza nastavlja s ponavljanjem slika o tome što su okusili. Okusiti “dobru riječ Božju” (Hebrejima 6,5) odnosi se na slušanje Evanđelja (Hebrejima 2,3). Hebrejska Biblija uspoređuje Božju riječ s hranom (vidi Ponovljeni zakon 8,3). Osim što slušatelji primaju dobre riječi Božje, oni su također iskusili “čudesna budućeg svijeta” (Hebrejima 6,5) praćena “čudesnim znakovima, raznim silnim djelima i darovima” (Hebrejima 2,4).

Nakon četiri duga, pozitivna slikovita izraza, dolazi do dramatične i nagle promjene. Posljednja slika govori o pojavi otpadništva: “ipak otpali” (Hebrejima 6,5). Glagol “otpasti” može značiti “sagriješiti” u općem smislu. Ali zbog izraza koji slijedi — “jer ponovo razapinju Božjega Sina” (Hebrejima 6,6 — Varaždinska Biblija) i “javno ga izlažu ruglu” (Hebrejima 6,6) — grijeh treba shvatiti u radikalnijem smislu kao napuštanje svakog iskustva spasenja dosad opisanog u 4. i 5. retku. Jednostavno rečeno, slušatelji su iskusili obraćenje, spasenje, Duha Svetoga u znakovima i čudesima i dobru riječ Božju, a zatim su napustili vjeru.

Sada kada shvaćamo što su slušatelji Poslanice Hebrejima doživjeli, okrenimo se proučavanju misli o nemogućnosti pokajanja u Heb-

rejima 6,4-6. Svih pet slikovitih izraza spomenutih prethodno glagolski su pridjevi (participi) u grčkom. Svi su u prošlom vremenu (aoristu) koje izriče svršenu radnju u prošlosti. Niz participa opisuje jednu te istu skupinu ljudi. Prema tome, ovaj dio slušatelja prošao je put od “prosvjetljenja” do “otpadništva” susrećući se na taj način s čitavim nizom vjerskih iskustava prije određenog vremena.

Posljednji dio Hebrejima 6,6 koristi se drugom skupinom participa (“ponovo razapinju” i “javno ga izlažu ruglu”). Ovog puta Pavao koristi sadašnje participe. On iznenada prelazi s prošlog vremena (aorista) na sadašnje vrijeme koje izražava radnju koja se odvija. Što to znači? Sadašnje vrijeme opisuje radnju koja traje, koja se događa u trenutku govora. Oba ova participa opisuju otpadništvo u sadašnjem vremenu. Dakle, radnja se vidi kao prijestup koji onemogućuje pokajanje zato što one koji su otpali čini Kristovim neprijateljima. Oni ponovno razapinju Božjeg Sina i neprestano Ga izlažu ruglu. Što to pokazuje? Izlagati Krista ruglu znači ponovno Ga razapinjati. Ovo ponavljanje pokazuje razoran i stalan utjecaj otpadništva u onima koji su nekad bili prosvjetljeni. Oni se ne mogu obnoviti za to da se obrate zbog sadašnjeg stava koji imaju prema Kristu. Njihova djela opisuju uzrok otpadništva i trenutni stav otpadništva. Odbacivanjem Krista otpadnik se ne može ponovno pokajati.

Ali što je s onim tko nema takav stav? Može li se takva osoba obnoviti za obraćenje? Naravno! U ovom trenutku koristan je Petrov primjer. Iako se triput odrekao Krista, Petar se iznenada sjetio što je Krist prorekao o njemu: “Izide odande te zaplaka gorko.” (Matej 26,75) Ova tuga pokazuje potpuno drugačiji stav od stava otpadnika u Hebrejima 6, koji razapinju Božjeg Sina i izlažu Ga ruglu. Nadalje, u 1. Ivanovoj 2,1 stoji: “Dječice moja, ovo vam pišem da ne počinite grijeha. Ali ako tko i poćini grijeh, imamo zagovornika kod Oca: Isusa Krista, pravednika.” Zagovornik može biti od koristi samo ako je prihvaćen, a ne izvrgnut ruglu ili razapet.

Ukratko rećeno, u Hebrejima 6,4-6 jasno se kaŹe da su se slušatelji susreli s čitavim nizom vjerskih iskustava od obraćenja do otpadništva. Ono što je onemogućilo da se neki od njih obnove za pokajanje bilo je njihovo izvrgavanje Krista ruglu i prema tome ponovno razapinjanje. Ovaj je stav u biti doprinio proglašavanju Krista za svojeg neprijatelja. Međutim, pokajniku koji se ponizi, kao što je Petar, oprost je uvijek moguć. Zagovornik Isus Krist spreman nas je obnoviti za pokajanje.

Isto vrijedi za Hebrejima 10,26-29. Ovaj ulomak poćinje voljnim, oholim, namjernim grijehom. “Ako, naime, svojevolumno grijeshimo pošto smo jasno upoznali istinu, ne preostaje nam više Źrtva za grijeh.”

(Hebrejima 10,26) Ponovimo još jedanput, ovdje je opisano sadašnje, trenutačno, namjerno ustrajavanje u grijehu, što svakog lišava oprosta. Neki ljudi “gaze Sina Božjega i smatraju nečistom krv Saveza kojom su posvećeni, i koji teško vrijeđaju Duha milosti” (Hebrejima 10,29). Njihova djela prikazuju Krista kao neprijatelja lišavajući Njegovu krv spasonosne sile. Ovi pojedinci oholo vrijeđaju i odbacuju Božji dar milosti. Takvi ljudi čak se ni ne žele pokajati. Oni otvoreno odbacuju Krista i Njegovo djelo. Prema tome, pokajanje je nemoguće.

Za vas smo uvjereni u bolje

Nakon takve stroge opomene Pavao se vraća svojim slušateljima promijenivši ton i upućujući riječi ohrabrenja: “Ipak smo za vas uvjereni u bolje, u ono što je blizu spasenju.” (Hebrejima 6,9) Ovi slušatelji su poput dobre zemlje spomenute u 7. retku, koja daje dobar rod. O ovim je ljudima zabilježeno da su uključeni u kršćansku službu. Bog to ne previda (Hebrejima 6,10). Oslovljavajući svoje slušatelje s “ljubljeni”, Pavao nenametljivo pokazuje da vidi istinsku nadu za svoje čitatelje.

TREĆI DIO: Primjena

Nije neuobičajeno da se mladi tinejdžeri krste u Kršćanskoj adventističkoj crkvi. Iskreni su i nehinjeni kao što njihovo iskustvo s Kristom može biti, ali kada odrastu i krenu na fakultet, njihova vjera može izbledjeti i oslabjeti. Neki napuštaju crkvu u devetnaestoj godini lutajući kroz život, dok se negdje u tridesetim godinama, nakon nekoliko životnih kriza, mnogi od njih vrte u crkvu. Kako se trebamo ophoditi prema takvim bivšim članovima koji se vrte u crkvu?

1. Kako biste odgovorili onomu tko pročita Hebrejima 6,4-6 i pomisli da pokajanje nije moguće?

2. Kako možemo pojedinačno, kao i zajedničkim snagama, spriječiti otpadništvo u svojoj obitelji, kao i u našoj crkvi?

Isus — Posrednik novoga Saveza

Ključni tekstovi: Hebrejima 7,11-19; Hebrejima 8,10-12; Jeremija 31,31-34; Hebrejima 8,1-6; Izlazak 24,1-8; Ezekiel 36,26.27.

PRVI DIO: Opći pregled

Uvod: Stari Savez sklopljen je na osnovi levitskog svećenstva. Kao dio ovog sporazuma, samo su leviti djelovali kao posrednici između Boga i Izraelaca. Poslanica Hebrejima, međutim, govori o tome kako je Isus imenovan za Velikog svećenika po redu Melkisedekovu. Pavao dalje ukazuje na činjenicu da Isus nije bio iz Levijevog plemena (Hebrejima 7,14). Točnije, bio je iz Judinog plemena. Prema tome, prema zakonima levitskog svećeništva, On nije bio podoban da služi kao svećenik. Ipak, Bog Ga je osobno imenovao za Velikog svećenika: “Ti si svećenik zauvijek.” (Hebrejima 7,21)

Netko bi mogao opravdano pitati kako je netko iz Judinog plemena mogao postati svećenik, s obzirom na ograničenje vezano za levite. Samo su leviti mogli služiti u Hramu. Logično, prvo se trebala dogoditi promjena. Pavao ističe da takva promjena u svećenstvu iziskuje određenu promjenu u zakonima svećenstva (Hebrejima 7,12). Promjena u zakonima svećenstva, samim tim, dovela bi do promjene Saveza. Prvi Savez uspostavljen je s levitima, a drugi s Kristom. Zašto je došlo do potpune promjene? U pouci se jasno objašnjava da stari Savez nije mogao očistiti savjest od grijeha (Hebrejima 10,4; 9,14), čije čišćenje prikazuje Kristovu pravednost koja se pripisuje nama. Te životinjske žrtve ukazivale su na Krista, pravoga “Jaganjca Božjeg koji uzima grijeh svijeta” (Ivan 1,29). Također, s ovim novim Savezom ne javlja se samo sudac, posrednik ili svjedok, već jamac koji uvjerava da će obećanja Saveza biti ispunjena. Konačno, u ovom novom Savezu s ljudima Bog će Zakon napisati “u srca njihova” (Hebrejima 8,10).

DRUGI DIO: Komentar

Melkisedekova nadmoć

Nekoliko puta u Poslanici Hebrejima (Hebrejima 5,6.10; 6,20) Krist je prikazan kao svećenik sličan Melkisedeku. U Hebrejima 7 Pavao posvećuje određeno vrijeme svećeniku Melkisedeku da bi istražio narav Kristovog svećeništva. Istodobno on utvrđuje da je Kristovo svećeništvo bolje od levitskog.

U Starom zavjetu Melkisedek se spominje samo dvaput: u Postanku 14,18 i Psalmu 110,4. Poslanica Hebrejima sažima izvještaj iz Postanka i utvrđuje da je Melkisedek svećenik (Hebrejima 7,1), da je sličan Kristu (Hebrejima 7,3) i da je iznad Abrahama (Hebrejima 7,4). U Postanku se opisuje prvi rat zabilježen u Bibliji prikazujući Abrahama kako goni četiri kralja koji su izvršili napad i odveli njegovog rođaka Lota u zarobljeništvo. Nakon oslobađanja zarobljenika Abraham se vraća kući. Na tom putu Melkisedek, salemski (jeruzalemski) kralj i svećenik, izlazi pred Abrahama s kruhom i vinom; ova pojedinost nedostaje u Poslanici Hebrejima. Prvi blagoslivlja drugog, a drugi daje desetinu prvom (Hebrejima 7,1.2). Što onda Melkisedeka čini boljim od levitskog svećenstva? Tri razloga, kao što ćemo vidjeti.

Prvo, Melkisedek je “bez oca, bez majke, bez rodoslovlja, koji nema ni početka ni svršetka života” (Hebrejima 7,3). U grčko-rimskom svijetu biti bez oca značilo je biti izvanbračno dijete. Biti bez majke značilo je da je dijete od žene iz niskog društvenog položaja. U hebrejskom svijetu, međutim, biti bez rodoslovlja značilo je da osoba ne može biti svećenik u levitskom svećenstvu. Je li Melkisedek bio božanska Osoba, kao što su neki zaključili? Ne; on se iznenada javlja na poprištu događaja, u Postanku 14, i isto tako brzo nestaje, ali se ne spominje njegovo obiteljsko podrijetlo. Budući da se u Postanku ne govori o njegovom ocu, majci ili rodoslovlju, Pavao koristi Melkisedeka kao savršeni primjer Kristove vječne naravi. To potkrepljuje izjavom: “Koji nema ni početka ni svršetka života, štoviše, sličan Sinu Božjemu, ostaje vječno svećenik.” (Hebrejima 7,3)

Dalje, leviti su ponovno uspoređeni s Melkisedekom u Hebrejima 7,8. “Ovdje” leviti koji umiru primaju desetinu od svojih sunarodnjaka Izraelaca, a “ondje”, što znači u Melkisedekovu slučaju, desetinu prima Onaj “za koga se svjedoči da trajno živi” (Hebrejima 7,8). Ovdje je smrtnost levita u suprotnosti s činjenicom da Melkisedekova smrt nije zabilježena u 14. poglavlju Postanaka.

Je li Melkisedek nikad nije umro? Ne radi se o tome; ali budući da njegova smrt nije zabilježena u Pismu, Pavao u njemu vidi savršen pri-

mjer Kristove vječnosti. Takvim su se izostavljanjem kao načelom koristili stari pisci. To što Pismo šuti o nekoj temi, bilo je uzimano kao dokaz da to i ne postoji (*non in tora non in mundo*, što znači: “Ono što nije u zakonu, ne postoji u svijetu.”). Melkisedek ulazi u izvještaj bez podrijetla i izlazi iz njega bez izvještaja o smrti, što ukazuje na Vječnoga. Budući da Melkisedek upućuje na vječnost i da su leviti bili ograničeni, Melkisedek je bolji od njih.

Drugo, Melkisedek je veći u odnosu na levite zato što je blagoslovio patrijarha Abrahama, koji je primio obećanje (Hebrejima 6,13; 7,6). Prema tome, “bez ikakve sumnje veći [Melkisedek] blagoslivlja manjega [Abrahama]” (Hebrejima 7,7). Melkisedek nije veći od levita samo zbog svog neprekidnog svećeništva, već zato što je blagoslovio Abrahama, manjeg, nomada koji je dao desetinu.

Treće, Melkisedek je veći od levita zato što mu “je, on, patrijarh, Abraham dao desetinu od najboljeg plijena” (Hebrejima 7,4). Praunuk Levi i njegovi potomci u biti su vratili desetinu preko Abrahama ovom nelevitskom Božjem svećeniku Melkisedeku (Hebrejima 7,9.10). Nepostojanje levitskog rodoslovlja nije bilo prepreka Melkisedeku da primi desetinu od Abrahama. Na isti način nepostojanje levitskog rodoslovlja ne može spriječiti Isusa da služi kao Svećenik. Leviti su po zakonu primali desetine od svojih sunarodnjaka Izraelaca i samim tim vraćali deseti dio od primljenih desetina (Brojevi 18,21-26). Pavao govori o ovom običaju (Hebrejima 7,5). Njegova je tvrdnja logična. Melkisedek je veći od Abrahama, stoga je veći i od Levija. Po analogiji, Melkisedekovo svećeništvo je veće od Levijevog. Ako je to istina, Kristovo svećeništvo je veće od svećeništva bilo kojeg ljudskog svećenika u Šatoru sastanka ili u Hramu. Stoga se On naziva Svećenikom “zauvijek, sličan Melkisedeku” (Hebrejima 7,17).

Ukratko, Melkisedek je veći od levita zbog svojeg trajnog svećeništva. On je blagoslovio Abrahama, pretka levita, a leviti su vratili desetinu Melkisedeku preko Abrahama.

Nadmoć Kristovog svećeništva

Na osnovi onoga što je upravo rečeno, Kristovo svećeništvo je veće od levitskog iz nekoliko razloga.

Prvo, Krist je postao Svećenik “po snazi vječnog života” (Hebrejima 7,16), a ne preko zakonskih propisa vezanih za Aronov red (Izlazak 29). Kristovo svećeništvo usko je povezano s Njegovom naravi. Da, Krist je umro, ali je uskrsnuo (Hebrejima 13,20). On je “uzvišeniji od nebesa” (Hebrejima 7,26) i sada sjedi “s desne strane prijestolja Veličanstva na

nebesima” (Hebrejima 8,1), gdje “može zauvijek spasavati one koji po njemu dolaze k Bogu” (Hebrejima 7,25).

Štoviše, levitski svećenici bili su postavljeni na osnovi baštine. Nitko nije uživao u svećeništvu zauvijek “jer ih je smrt sprečavala da ostanu” (Hebrejima 7,23). Suprotno tome, Krist “ima neprolazno svećeništvo, jer ostaje zauvijek” (Hebrejima 7,24), i “svagda živi da se može moliti za njih” (Hebrejima 7,25). Krist je u Poslanici Hebrejima opisan kao Onaj koji “ostaje zauvijek”, “može zauvijek spasavati” “jer uvijek živi” (Hebrejima 7,24.25). Jednostavno rečeno, Krist je bolji od levitskog svećenstva zato što posjeduje besmrtnost u usporedbi s njihovom prolaznošću.

Drugo, za Krista je potvrđeno da je Svećenik postavljen od Boga po zakletvi: “Ovaj sa zakletvom onoga koji na nj upravi riječi: Zakle se Gospodin i neće opovrći: ti si svećenik zauvijek.” (Hebrejima 7,21) Zakletve su svečana obećanja u kojima se često Bog priziva kao svjedok. Budući da se Bog, kada je dao obećanje Abrahamovim potomcima, nije mogao zakleti većom božanskom silom, “zakle se sâm sobom i reče: ‘Zaista ću te obasuti božanskim dobročinstvima i dat ću ti brojno potomstvo.’” (Hebrejima 6,13.14) Naraštaju iz vremena izlaska Bog se zakleo: “Ne, neće ući u počinak moj!” (Hebrejima 3,11) Kada Bog izgovori zakletvu, On će je vjerno ispuniti. Zato je Isus “postao jamac boljšega Saveza” (Hebrejima 7,22). Leviti, s druge strane, bili su proglašeni svećenicima božanskim nalogom (Izlazak 28,1), a ne zakletvom. Prema tome, Krist je viši u odnosu na njih.

Konačno, Krist je viši od levitskog svećenstva jer je moralno savršen. Svećenici iz Aronovog reda svakodnevno su prinostili žrtve, iako su one na kraju bile uzaludne (Hebrejima 10,1-4). Prvo su prinostili žrtve za svoje grijeh, a zatim za grijeh drugih. Nasuprot tome, Krist je sebe prinio jedanput (Hebrejima 7,27). Nama treba takav svećenik jer je “svet, nevin, neokaljan, sasvim različit od grešnika i uzvišeniji od nebesa” (Hebrejima 7,26). Iako su ovi izrazi zapravo sinonimi, ipak se međusobno razlikuju. Krist je bio moralno svet, nevin i neokaljan grijehom. Takve osobine čine Krista boljšim u odnosu na svećenike po Aronovom redu (vidi Djela 2,27; Hebrejima 4,15).

Ukratko, Krist je boljši od levita zato što je besmrtn, potvrđen je zakletvom i moralno je savršen.

TREĆI DIO: Primjena

Razmislite o tome kako je Krist uspoređen s Melkisedekom u 7. poglavlju Poslanice Hebrejima. Melkisedek se smatra i salemskim kraljem i svećenikom Boga najvišega (Hebrejima 7,1).

1. Što mislite, zašto je prikazano da Melkisedek ima dvostruku ulogu? Usporedite njegovu dvojnost uloga s Kristovom, koji je Svećenik sličan Melkisedeku, ali i Potomak kraljevskog Judinog plemena.

2. S čim je Judino pleme prvenstveno povezano (vidi Postanak 49,10)? Kako Krist ispunjava obje uloge?

3. Kako biste gledali na grijeh kad bi vas to, svaki put kada sagriješite, stajalo janjeta ili vola, ovisno o društvenom položaju (možda bicikla ili automobila u današnjim uvjetima)?

Isus — savršena Žrtva

Ključni tekstovi: Hebrejima 9,15; Postanak 15,6-21; Jeremija 34,8-22; Efežanima 3,14-19; Hebrejima 7,27; Hebrejima 10,10; Hebrejima 9,22-28.

PRVI DIO: Opći pregled

Uvod: Poslanica Hebrejima jasno pokazuje da je Isusova smrt neizbježna, zato što “bez prolijevanja krvi nema oprostjenja” (Hebrejima 9,22). Krv znači život. Žrtve su bile nužne jer su savezi često bili potvrđivani životinjskim žrtvama. Kada je Izrael prekršio Savez, Isus je ispunio zahtjev za smrću prijestupnika i umro je jednom za sav ljudski rod. Leviti su neprekidno prinostili žrtve zato što njihove žrtve nisu bile djelotvorne.

U Starom zavjetu spominje se više vrsta žrtava. U Levitskom zakonu nabrajaju se žrtve paljenice za otkupljenje, žrtve prinostnice koje su bile prinošene kao zahvalnost za Božju skrb, žrtve pričesnice za zajedničku gozbu s obitelji i prijateljima, žrtve okajnice za otkupljenje od grijeha u slučajevima nehotičnih grijeha, i žrtve naknadnice (vidi Levitski zakonik 1—6). Iz perspektive Starog zavjeta, Svetište je bilo oskrvrnjivano svakidašnjim grijesima naroda. To je razlog zašto je postojala potreba za Danom pomirenja, kada je Svetište bilo očišćeno i grijesi uklonjeni.

DRUGI DIO: Komentar

Kao što smo vidjeli prošli tjedan, u Hebrejima 7 govori se o Melkisedeku koji je bio veći u odnosu na svećenike po Aronovom redu. Prema tome, Krist je veći od levitskog svećenstva zato što je On Svećenik sličan Melkisedeku. U Hebrejima 8 govori se o nadmoći drugog Saveza, o čijoj ćemo djelotvornosti dalje govoriti u Hebrejima 9,15. Prvi Savez, uspostavljen s levitima, bio je manjkav i nije mogao ukloniti grijehe (Hebrejima 7,11; 9,9).

U Hebrejima 9 Pavao govori o Kristovoj savršenoj žrtvi. Zašto je savršenija? Prvo, Njegova žrtva nije prinesena u zemaljskom Svetištu, već u nebeskom (Hebrejima 9,23.24). Drugo, krv koju On prinosi nije

životinjska, već Njegova vlastita (Hebrejima 9,12.28, "jedanput"), i djelotvorna je (Hebrejima 9,14, "očistiti našu savjest"; Hebrejima 10,14, "učinio zauvijek savršenim"), za razliku od životinjskih žrtava (Hebrejima 10,1.4).

Nedoumica u vezi s kadionim žrtvenikom u Svetinji nad svetinjama

Hebrejima 9 iznosi nešto što se čini kao nedosljednost. U 3. i 4. retku stoji: "A iza drugog zastora bio je drugi dio Šatora, zvan Svetinja nad svetinjama, u kojem se nalazio zlatni kadioni žrtvenik i Kovčeg saveza optočen zlatom sa svih strana." Čini se da je ovaj tekst u proturječju s Izlaskom 30,6: "Postavi žrtvenik pred zavjesu", što pokazuje da kadioni žrtvenik nije bio u Svetinji nad svetinjama, već u Svetinji, zajedno sa svijećnjakom i stolom s posvećenim kruhovima. Na ovom kadionom žrtveniku Aron je kadio "svako jutro" (Izlazak 30,7). Slično tome, drugi tekstovi u Petoknjižju smještaju kadioni žrtvenik u Svetinju, a ne u Svetinju nad svetinjama (Izlazak 40,5.26). Dakle, zašto Pavao stavlja zlatni kadioni žrtvenik u Svetinju nad svetinjama?

Kako objašnjavamo ovu nepravilnost?

Pavao je možda razmišljao ovako: "Iako postavljen u prvom dijelu (tj. Svetinji), kadioni žrtvenik (usporedi Izlazak 30,1-10; 1. Ljetopisa 28,18) 'pripadao je *debiru*' (Svetinji nad svetinjama). Čini se da je obredno paljenje na ovom žrtveniku imalo izravan utjecaj na Svetinju nad svetinjama, gdje je Bog pokazivao svoju prisutnost među kerubinima. Uostalom, dim kada najvjerojatnije je ispunjavao unutarnju prostoriju. To objašnjava zašto se u Poslanici Hebrejima kadioni žrtvenik smješta u Svetinju nad svetinjama (Hebrejima 9,4). (*The Seventh-day Adventist International Bible Commentary*, osvrt na Hebrejima 9,4)

Zapazite da u grčkom jeziku pisac Poslanice Hebrejima zapravo ne izjavljuje da je kadioni žrtvenik stajao u drugoj prostoriji, već samo da je Svetinja nad svetinjama "imala" žrtvenik. Riječ prevedena kao "imala je" može se prevesti kao "sadržavala je", ali to nije njezino jedino ili nužno značenje.

"Povezanost između žrtvenika i Svetinje nad svetinjama na koju je ovdje ukazano može se ogledati u njegovoj ulozi usko povezanoj sa Svetinjom nad svetinjama. Kād koji se svakodnevno prinosio na ovom žrtveniku bio je usmjeren na prijestolje milosti u Svetinji nad svetinjama. Tamo je Bog pokazivao svoju prisutnost između kerubina i dok se kād dizao s molitvama vjernika, ispunjavao je Svetinju nad svetinjama kao i Svetinju. Zavjesa koja je razdvajala dva odjela nije se pružala do

stropa, već je dosegala samo do polovine. Tako je kâd mogao biti prinesen u Svetinju — jedino mjesto kamo su obični svećenici mogli ući — a da ipak dopre do drugog odjela, mjesta prema kojem je bio usmjeren.” (*The SDA Bible Commentary*, sv. 7, str. 449)

Bez obzira na što se mislilo u Hebrejima 9,4, Pavao se ne usredotočuje na odjele i namještaj, budući da u 5. retku stoji: “O čemu se sad ne može govoriti redom.” Ovaj redak pokazuje da je od namještaja i mjesta na kojem je on bio postavljen mnogo važnija bit koju Pavao naglašava upućujući na njih: na nadmoć Kristove žrtve.

“Tamjan, koji se dizao s molitvama Izraelaca, predstavlja Kristove zasluge i posredovanje, Njegovu savršenu pravednost koja se vjerom pripisuje Njegovom narodu koja jedino može bogoslužje grješnih ljudi učiniti prihvatljivim Bogu. Pred zavjesom Svetinje nad svetinjama nalazio se žrtvenik stalnog posredovanja, a pred Svetinjom žrtvenik stalnog pomirenja. Bogu se pristupalo krvlju i tamjanom, simbolima koji su prikazivali velikog Posrednika kroz kojeg grešnici mogu pristupiti Jahvi i kroz kojeg duša koja se moli i kaje može primiti milost i spasenje.” (*Patrijarsi i proroci*, str. 287,288; u izvorniku 353)

Kristova smrt kao zamjena

Izrazi “zamjena” i “zadovoljenje” pokrenuli su mnoge kritike. Možemo li vjerovati da je Bogu bila potrebna zamjena za kaznu za ljudske grijehе? Što znači zamjena? Zamjena u ovom kontekstu znači da netko zauzima mjesto nekog drugog da bi podnio kaznu te osobe radi njezinog spasenja.

Što se tiče drugog izraza, zadovoljenja, moramo postaviti pitanje: “Što se mora zadovoljiti?” Podupire li Biblija pojam zamjениčke smrti? Zamjena se javlja u Abrahamovom slučaju. Kada je na gori Moriji prinosio na žrtvu sina Izaka, “Abraham ode, uzme ovna i prinese ga za žrtvu paljenicu **mjesto** svoga sina” (Postanak 22,13). U izvještaju o Pashi život je bio pošteđen zahvaljujući zamjeni. Međutim, bili su pošteđeni samo oni prvorodenci čije su obitelji žrtvovale janje i dovratnike nama-zale krvlju (Izlazak 12,7.13). Cijeli žrtveni sustav bio je zasnovan na zamjeni. Budući da je kazna za grijeh smrt, bila je ubijena zamjenska žrtva — životinja — pošteđevši na taj način život grešnika (Levitski zakonik 17,11).

U Novom zavjetu Ivan Krstitelj poistovjećuje Isusa s “Jaganjcem Božjim koji uzima grijeh svijeta” (Ivan 1,29). Pavao je izjavio: “Jer je žrtvovano naše pashalno janje — Krist.” (1. Korinćanima 5,7) U Poslanici Efežanima ovaj isti Pavao je nedvosmislen: “I živite u ljubavi kao

što je i Krist vas ljubio i **predao smoga sebe za nas** kao prinos i žrtvu — Bogu na ugodan miris.” (Efežanima 5,2) U Poslanici Rimljanima Pavao kaže da je “**Krist**, dok smo još bili grešnici, **umro za nas**” (Rimljanima 5,8). U Bibliji ima mnogo izraza koji govore o zamjeni i uzimanju grijeha (vidi Izaija 53,12; Marko 10,45; 2. Korinćanima 5,14; 1. Timoteju 2,6; Hebrejima 9,28; 1. Petrova 2,24). Poslanica Hebrejima zaokružuje ovu temu neospornom, premda često zanemarenom izjavom da “bez prolijevanja krvi nema oprostjenja” (Hebrejima 9,22). Koje krvi? To ne može biti životinjska krv, zato što je “nemoćna, naime, krv bikova i jaraca da uzme grijeha” (Hebrejima 10,4). Prema tome, to mora biti Kristova krv, Njegov život.

Isus je ponio naše grijeha i umro za nas. Dakle, mi sada ne smijemo gledati na Krista samo kao treću stranu, pojedinca odvojenog od Boga i ljudskog roda. Takvo gledište snažno bi iskrivilo shvaćanje otkupljenja. Krist bi onda bio prikazan kao Onaj koji jednostavno umiruje Oca. Bog bi samim tim bio prikazan kako kažnjava nevinog Isusa da bismo mi grešni ljudi mogli preživjeti. Narušeno jedinstvo između Oca i Sina u potpunosti je prikazano u Pavlovoj čuvenoj izjavi o pomirenju u kojoj Otac djeluje preko Sina: “A ovo sve dolazi od Boga [novi stvor u Kristu], koji nas je po Kristu pomirio sa sobom i povjerio nam službu pomirenja.” (2. Korinćanima 5,18)

Naša Zamjena nije bio ni sâm Krist, ni sâm Bog, već Bog u Kristu, koji je bio i Bog i Čovjek. Bog u Kristu zamijenio je sebe za nas. Prema tome, prijepori o zamjenskom otkupljenju nestaju. Tu nema ničega nemoralnog (što krši Zakon), jer je Zamjena za one koji krše Zakon Davatelj Zakona. Križ nije pogodba sa Sotonom, nije *quid pro quo* (usluga za uslugu) da bi Zakon bio zadovoljen. Točnije, Krist nas je kao Bog pomirio sa sobom. (Vidi John R. W. Stott, *The Cross of Christ*, Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1986.)

TREĆI DIO: Primjena

Zašto je zamjena toliko važna u čitavom planu spasenja? Što nam to govori o tome koliko je grijeh strašan da se “Bog u Kristu” morao žrtvovati da bi riješio problem i ponudio nam nadu u vječni život?

Isus nas uvodi iza zavjese

Ključni tekstovi: Hebrejima 9,24; Izlazak 19,3,4; Hebrejima 12,18-21; Levitski zakonik 16,1.2; Hebrejima 10,19-24; Kološanima 3,1.

PRVI DIO: Opći pregled

Uvod: U Poslanici Hebrejima Kristovo uzašašće obilježava početak Njegove vladavine i početak Njegove velikosvećeničke službe na Nebu. Kada je Krist uzašao na Nebo, ušao je u Božju prisutnost (Hebrejima 9,24). U starozavjetna vremena od svakog se muškarca zahtijevalo da se pojavi pred Bogom triput godišnje. Hodočasnički blagdani bili su Pasha, Blagdan sedmica i Blagdan sjenica (Izlazak 23,14-17). Njihova svrha bila je pokazati se pred Božjim licem (vidi Psalam 42,3).

Krist se pojavio na Nebu pred Bogom umjesto nas. U skladu sa starozavjetnim blagdanima, umro je u vrijeme Pashe. Zatim, nakon uskrsnuća, prvo je uzašao k Ocu u vrijeme kada su svećenici obrtali snopove ječma. Ponovno je uzašao nakon četrdeset dana i sjeo s desne strane Bogu. Pošto je na Nebu Krist ustoličen kao naš Veliki svećenik, na Kristove sljedbenike na Zemlji bio je izliven Duh Sveti u vrijeme Pedesetnice.

Kada se Bog pokazao Izraelcima na Sinajskoj gori, oni su se uplašili Božje prisutnosti. Mojsije je postao njihov posrednik. Tijekom čitave izraelske povijesti, svećenici su bili posrednici. Ali čak je i njima bilo zabranjeno ulaziti u Svetinju nad svetinjama u Šatoru sastanka kad god požele. Zavjese su vršile ulogu granice i zaštite za svećenike dok su služili u Svetišću. Poslanica Hebrejima poziva svoje slušatelje, a samim tim i nas, da pristupe Svetišću kroz zavjesu, odnosno kroz tijelo Kristovo (Hebrejima 10,20).

DRUGI DIO: Komentar

Duhovi savršenih pravednika

U Hebrejima 12,22.23 Pavao se obraća svojim slušateljima sljedećim riječima: “Naprotiv, pristupili ste k Sionskoj gori, gradu Boga živoga, nebeskom Jeruzalemu: k bezbrojnim anđelima, k svečanom zboru i sastanku prvorođenaca koji su upisani na nebesima, k Bogu, sucu svega,

k duhovima pravednika koji su učinjeni savršenima.” (Suvremeni hrvatski prijevod) Pitanje koje ćemo postaviti u vezi s ovim tekstom glasi: Tko su “duhovi pravednika koji su učinjeni savršenima”? Odnosno kakva su to bića?

Prije nego što odgovorimo na ovo pitanje, osvrnimo se na 11. poglavlje Poslanice Hebrejima. U Hebrejima 11 Pavao pohvaljuje junake vjere, nakon čega slijedi snažna opomena na početku Hebrejima 12 da upremo pogled u “začetnika i završitelja vjere, u Isusa, koji namjesto određene mu radosti podnese križ ne mareći za sramotu te otada sjedi s desnu Božjeg prijestolja” (Hebrejima 12,2). Odlomak koji slijedi u Hebrejima 12 govori o Božjem odgajanju stegom u kršćanskom životu. Činjenica da pravedni ljudi pate nije znak božanskog nezadovoljstva, već Božje roditeljske ljubavi. Zato Pavao izjavljuje: “Jer Gospodin kara onoga koga ljubi i šiba svakoga koga usvaja za sina.” (Hebrejima 12,6)

Zatim slijedi dvostruka opomena o miru i svetosti: “Pokušajte živjeti u miru sa svima! Težite živjeti svetim životom, jer bez njega nitko neće vidjeti Gospodina.” (Hebrejima 12,14 — Suvremeni hrvatski prijevod) Da bi naglasio opomenu, Pavao iznosi ilustraciju o Ezavu koji je opisan kao “bludnik i bezbožnik”, čista suprotnost primjera vjere u Hebrejima 11 — koji je prodao svoje prvorođstvo, pravo nasljedstva za trenutačnu nagradu u obliku jela (Hebrejima 12,16). Konačno, Pavao uspoređuje naraštaj iz vremena izlaska sa svojim slušateljima. Prvi su se suočili s teofanijom na Sinajskoj gori. Pisac podsjeća na Mojsija i prizor kada je izgovorio: “Prestrašen sam i drščem.” (Hebrejima 12,21) Nasuprot tome, slušatelji Poslanice Hebrejima nisu pristupili k svetoj gori koja se ne može dodirnuti, već Božjem nebeskom stanu, “nebeskom Jeruzalemu” (Hebrejima 12,22). Oni imaju pristup “k Bogu, sucu svega”, “sastanku prvorođenaca koji su upisani na nebesima” i “k duhovima pravednika koji su učinjeni savršenima” (Hebrejima 12,23).

Tko su “duhovi pravednika koji su učinjeni savršenima”? Većina proučavatelja Poslanice Hebrejima koristi se židovskom apokaliptičkom literaturom (na primjer Knjiga Jubileja 23,30.31; 1. Henokova 22,9; 102,4; 103,3.4; 2. Baruhova 30,2) da bi shvatili izraz “k duhovima pravednika koji su učinjeni savršenima”. Na osnovi toga oni zaključuju da su ovi duhovi nematerijalne duše, odvojene od tijela, koje žive na Nebu i uživaju u vječnom proslavljanju subote. Takav zaključak valja preispitati pomoću činjenice prikazane u samoj Poslanici Hebrejima. Prema tome, analizirat ćemo imenice “duhovi” i “pravednici” i glagolski pridjev (particip) “savršeni”.

Imenica “duhovi”, ili “duh”, ima tri različita značenja u Poslanici Hebrejima. Prvo, “duhovi” označavaju anđele koji su službeni duhovi

(Hebrejima 1,7.14). Drugo, “duh” označava Duha Svetoga koji daje darove, govori o novom Savezu i svjedoči o njemu (Hebrejima 2,4; 3,7; 6,4; 9,8; 10,15). Katkad se Duh Sveti opisuje kao “Duh milosti” (Hebrejima 10,29) ili “vječni Duh” (Hebrejima 9,14). Treće, “duhovi” se odnose na živa ljudska bića koja su izložena prodiranju žive Božje riječi (Hebrejima 4,12). Slično tome, kada Pavao govori o Božjem odgajanju svoje djece stegom, on kaže: “Osim toga, svi smo mi imali ljudske očeve koji su nas odgajali stegom, a ipak smo ih poštovali. Zato je još važnije da se pokorimo svome duhovnom Ocu. Ako tako postupimo, živjet ćemo.” (Hebrejima 12,9 — Suvremeni hrvatski prijevod) Prema tome, možemo zaključiti da “duhovi” u izrazu “k duhovima pravednika koji su učinjeni savršenima” (Hebrejima 12,23) nisu anđeli niti Duh Sveti, već ljudska bića koja su pristupila Sionskoj gori, gradu živoga Boga, nebeskom Jeruzalemu (Hebrejima 12,22).

U Poslanici Hebrejima riječ “pravednik” javlja se samo dvaput izvan teksta koji proučavamo. Kada se javlja prvi put, koristi se u kontekstu ustrajnosti: “Moj će pravednik živjeti od vjere.” (Hebrejima 10,38) Bogu ne ugadaju oni koji se povlače zbog sumnje ili nevjerovanja. Drugi put se upotrebljava kad se govori o Abelovoj žrtvi koja je bila bolja od Kajinove. Zbog te bolje žrtve Abel prima svjedočanstvo da je “pravedan” (Hebrejima 11,4). Oba primjera odnose se na osobe koje su žive, a ne mrtve ili u bestjelesnom stanju. Prema tome, ovi pojedinci nisu opisani kao nematerijalne duše. Dakle, možemo zaključiti da su “pravednici” oni ljudi koji žive vjerom i izražavaju svoju vjeru žrtvama koje prinose.

Izraz “savršen” javlja se nekoliko puta u Poslanici Hebrejima, u tri značenja. Prvo, Krist je bio usavršen patnjama i postao je izvor vječnog spasenja (Hebrejima 2,10; 5,9; 7,28). Drugo, Zakon ne može usavršiti savjest onih koji se klanjaju Bogu (Hebrejima 7,19; 9,9; 10,1). Treće, ljudska bića su učinjena savršenima. U Hebrejima 10,14 Pavao kaže: “On je uistinu jednim jedinim prinosom učinio zauvijek savršenim one koje posvećuje”, a u Hebrejima 12,23: “... duše pravednika koje su učinjene savršenima.” Prema tome, predmeti usavršavanja su Krist i ljudska bića, a ne bestjelesna bića u metafizičkom svijetu.

Čini se da je izraz “svečanom zboru i sastanku prvorodenaca” dio paralelizma, koji je istoznačnica izraza “koji su upisani na nebesima” (Hebrejima 12,22.23). U Pismu je uobičajena slika pravednika koji su zapisani u nebeskim knjigama (Izlazak 32,32; Psalam 69,28; Daniel 12,1; Luka 10,20; Otkrivenje 13,8; 17,8; Filipljanima 3,20). Mojsije se raspravlja s Bogom da oprostí izraelski grijeh ili da izbriše njegovo ime iz knjige života. Dakle, “duhove pravednika koji su učinjeni savršenima” treba tumačiti kao ljudska bića, a ne bestjelesne duše ljudi koji su umrli.

U sažetku, tekstualni dokaz upućuje na činjenicu da se imenica “duhovi” koristi za anđele, Duha Svetoga i ljude. Riječ “pravednik”, “pravedan”, koristi se za vjerne ljude kao što su Abel i slušatelji Poslanice Hebrejima. Izraz “učiniti savršenim” opisuje Isusovo usavršavanje, nemogućnost Zakona da išta učini savršenim, i ljude koji su učinjeni savršenima Kristovom žrtvom. Prema tome, možemo slobodno zaključiti da “duhovi pravednika koji su učinjeni savršenima” nisu nematerijalne duše, lišene tjelesnog oblika, koje žive na Nebu nakon boravka na Zemlji i smrti, i koje sada uživaju u vječnom proslavljanju subote. Točnije, “duhovi savršenih pravednika” jesu ljudska bića čija su imena zapisana na Nebu. Oni kojima je Poslanica Hebrejima upućena pristupili su Bogu, Isusu, Posredniku novog Saveza, nebeskom Jeruzalemu, mnoštvu anđela i ovim ljudskim bićima koja su učinjena savršenima vjerom i čija su imena zapisana na Nebu. Ovaj tekst treba shvatiti kao savjet vjernicima, sličan piščevom savjetu koji je on uputio svojim slušateljima: “Dakle: pristupajmo s pouzdanjem k prijestolju milosti.” (Hebrejima 4,16)

TREĆI DIO: Primjena

Kao adventistički kršćani, imamo mnoga zajednička vjerovanja s drugim kršćanskim zajednicama kao što su molitva, opravdanje vjerom, posvećenje, Trojstvo, desetina itd. Međutim, pet vjerovanja svojstvena su za adventizam, premda nisu sva isključiva. To su: 1) Svetište, 2) subota, 3) drugi Kristov dolazak, 4) stanje mrtvih i 5) Duh proroštva očitovan u životu i službi Ellen G. White. Osim našeg nauka o Svetištu koji je jedinstven u adventizmu, unutar kršćanstva mogu se naći vjerske zajednice koje dijele vjerovanja o suboti, drugom dolasku, daru proroštva i stanju mrtvih. U ovojtoj pouci osvrnuli smo se na stanje mrtvih na temelju Hebrejima 12,22.23. Kao adventisti razlikujemo se od drugih kršćanskih skupina, premda ne isključivo, po vjerovanju da duša nije besmrtna. Mi vjerujemo da je Bog stvorio Adama “od praha zemaljskog i u nosnice mu udahne dah života. Tako postane čovjek živa duša.” (Postanak 2,7) U nekim biblijskim prijevodima izraz “živa duša” glasi “živo biće”. U trenutku smrti živo biće prestaje postojati. Pod utjecajem grčke filozofije većina kršćana prihvatila je vjerovanje da su ljudi rođeni besmrtni i da nakon smrti čovjekov duh ide u raj ili pakao gdje živi s Bogom ili vječno gori.

1. Koje se opasnosti javljaju kada damo prednost svojim pretpostavkama, umjesto da dopustimo da Biblija govori sama za sebe?

2. Možemo li mi biti potpuno objektivni i slobodni od pretpostavki? Zašto?

Isus — Začetnik i Završitelj naše vjere

Ključni tekstovi: Hebrejima 10,32-39; Rimljanima 1,17; Hebrejima 11; Postanak 22,1-14; Jošua 2,8-11; Hebrejima 12,1-3.

PRVI DIO: Opći pregled

Uvod: Ako netko želi pronaći biblijsku definiciju vjere, ne mora ići dalje od Hebrejima 11,1: "Vjera je jamstvo za ono čemu se nadamo, dokaz za one stvarnosti kojih ne vidimo." Cijelo poglavlje objašnjava i primjerima pokazuje što znači držati se Božjih obećanja usprkos tome što nemamo vidljivi dokaz za našu vjeru. Poglavlje o vjeri počinje navodom iz Habakuka 2,2-4. Habakuk pita Boga zašto ništa ne poduzima kad bezbožnici tlače pravednike (Habakuk 1,13; 2,1). Odgovarajući mu, Bog podsjeća Habakuka da će proteći određeno vrijeme prije nego što bude djelovao. Iako tako ne izgleda, ovaj protok vremena ne znači da Bog kasni. U međuvremenu prorok treba pokazati vjeru. Vjera ide ruku pod ruku s ustrajnošću (Hebrejima 10,36-38). Junaci iz Hebrejima 11 pokazali su ustrajnost i vjeru u ono što se ne vidi. Abraham je vjerovao da Bog može uskrisiti Izaka iz mrtvih (Hebrejima 11,19). Iako predodređen da postane vladar najvećeg kraljevstva u starom svijetu, Mojsije je izabrao zlostavljanje i patnju s Božjim narodom umjesto prolaznih dvorskih zadovoljstava u kojima su uživali faraoni. Mojsije je donio tu odluku jer je gledao na buduću nagradu koju je Bog obećao (Hebrejima 11,26).

Slušatelji Poslanice Hebrejima mogli su se poistovjetiti s Mojsijem zato što su proživljavali slične okolnosti. I oni su također morali gledati naprijed na buduću nagradu. Sljedeći iznimni primjer u Hebrejima 11 je Rahaba, poganska bludnica. Iako poganka, ona je čuvši za Božja djela, povjerovala u Njega i postupila u skladu sa svojim vjerovanjem kada je sakrila izraelske uhode (Jošua 2,8-11). Slično tome, slušatelji Poslanice Hebrejima ne vide Isusa, ali su pozvani da vjeruju i postupaju vjerom kao odgovor na Božje riječi.

DRUGI DIO: Komentar

Creatio ex nihilo (lat. stvaranje ni iz čega)

Izraz *creatio ex nihilo* naglašava gledište da je Bog stvorio svemir ni iz čega. Ovo gledište potvrđuje se u Hebrejima 11,3: “Vjerom doznajemo da je svijet stvoren Božjom riječju, tako da je vidljivo proizvedeno od nevidljivoga.” Ovaj redak može se protumačiti na taj način. Mi ćemo se, međutim, osvrnuti na alternativno razumijevanje ovog teksta.

Nakon definicije vjere u Hebrejima 11,1 Pavao se okreće ljudima iz prošlosti koji su bili pohvaljeni za svoju vjeru (Hebrejima 11,2). Nabrajaju vjernih ne počinje s Abelom, na naše iznenađenje, već od nas (slušatelja) i Pavla, pisca. “Vjerom doznajemo” (Hebrejima 11,3) izražava razumsko shvaćanje vjere. Mi shvaćamo da je svemir (doslovno svjetovi) stvoren Božjom riječju. Stvaranje se može shvatiti samo vjerom, tvrdi Pavao. Zatim, ono što se vidi nije stvoreno od vidljive tvari. Drugim riječima, stvoreni svijet je vidljiv, ali njegovo podrijetlo nije. Njegovo se podrijetlo razumski shvaća samo vjerom.

Što je to nevidljivo podrijetlo? Je li Bog *ex nihilo*, “ni iz čega”, stvorio vidljivi svijet? Tekst glasi: “Tako da je vidljivo proizvedeno od nevidljivoga.” (Hebrejima 11,3) Dakle, ne znači da ono što nije vidljivo ne postoji. Na primjer, samo zato što ne vidimo vjetar, ne znači da on i ne postoji. Je li moguće da nevidljiva stvarnost iz kojih su stvoreni vidljivi svjetovi upućuje na “Božju riječ”? Ako je tako, jasno je da se misli na izvještaj o stvaranju iz Postanaka 1, gdje je Božja riječ izvor stvaranja (“I reče Bog” ponavlja se u Postanku 1,3.6.9.11.14.20.24.26). Drugim riječima, osjetilni svijet proizlazi iz sile koja ostaje nepristupačna našim osjetilima — Božje moćne stvaralačke riječi. Ako je to istina, onda je to bolje objašnjenje 3. retka.

Umjesto da upućuje na stvaranje *ex nihilo*, Pavao se koristi paralelnom strukturom kako bi naglasio da je Božja riječ nevidljiva. Zapazite tri skupine odgovarajućih, međusobno povezanih misli u Hebrejima 11,3:

A “svijet” (3a)	A’ “vidljivo” (3b)
B “stvoren”	B’ “postalo” (3b)
C “Božjom riječju”	C’ “od nevidljivoga” (3b)

Ili da napišemo strukturu na drugačiji način: A) “Vjerom doznajemo da je svijet B) stvoren C) riječju Božjom, A’) tako da je vidljivo B’) postalo C’) od nevidljivoga.” Prema tome, vidimo da Božja nevidljiva riječ stvara vidljivi svijet. Ovakvo razumijevanje retka potvrđuje Pavlovo zalaganje da njegovi slušatelji okrenu svoj život prema stvarnostima koje se ne vide, ali kojima se nadaju. “Vjera je jamstvo za ono čemu se

nadamo, dokaz za one stvarnosti kojih ne vidimo.” (Hebrejima 11,1) Ukratko, možemo reći da Božja nevidljiva riječ stvara vidljivi svijet i naš svemir. To ne znači da Bog nije stvorio ili nije mogao stvoriti *ex nihilo*, već samo da se čini da ovaj tekst govori nešto drugo.

Za razmišljanje: Vjerom mi, kao i Pavao i slušatelji Poslanice Hebrejima, shvaćamo da je Bog stvorio svijet svojom moćnom, pa ipak nevidljivom riječju.

1. Što mislite, što je nadahnulo Nou da sagradi korablju usprkos činjenici da dotad nije bilo potopa, pa čak ni kiše?

2. Što mislite, što je motiviralo Abrahama da pođe u zemlju koju prije nije vidio ili istražio?

3. Što mislite, što je pokrenulo Mojsija da zamijeni raskošni život u egipatskoj palači teškim životom s naraštajem iz vremena izlaska?

Ezav ne može promijeniti odluku iako ju je sa suzama tražio

Hebrejima 12,17 kaže o Ezavu: “Znate, naime, da je kasnije, kad je htio dobiti blagoslov, bio odbačen jer nije našao mogućnost za promjenu odluke, iako ju je sa suzama tražio.” Ovaj redak, kao i drugi u Poslanici Hebrejima (Hebrejima 6,4-6; 10,26-29) kao da govori u prilog nemogućnosti pokajanja. (U 7. pouci govori se o mogućnosti ponovnog pokajanja u Hebrejima 6,4-6) Je li Bog doista odbacio Ezava?

U Hebrejima 12 govori se o utrci u kojoj je Krist naš Uzor ustrajnosti. Ustrajnost dolazi ukoravanjem, a ukor jača slabe ruke i klecava koljena. Osim toga, Pavao opominje svoje slušatelje da teže za spasenjem i za posvećenjem “bez kojega nitko neće vidjeti Gospodina” (Hebrejima 12,14). Svakom se kršćaninu upućuje savjet da živi u miru i da održi sklad sa svima koliko god je to u njegovoj moći (Rimljanima 12,18). Ne samo mir, i svetost je osnovna osobina kojoj kršćani trebaju težiti. Koji je cilj ukora koje Bog upućuje svojoj djeci? On želi da ona postanu dionici Njegove svetosti (Hebrejima 12,10). Bez svetosti i mira ne možemo vidjeti Gospodina. Suprotan svetosti spolni je nemoral (grč. *pornos*) i Ezavova bezbožnost (Hebrejima 12,16). Pavao objašnjava i Ezavovo preziranje prvorođstva (Postanak 25,29-34) i gubljenje blagoslova prvorođenca (Postanak 27,1-40). Imajući ovaj kontekst na umu, postaviti ćemo pitanje: Je li odbijeno Ezavovo pokajanje iako ga je uporno sa suzama tražio?

Pojedini prijevodi (Suvremeni hrvatski prijevod, Šarić, Varaždinska Biblija, Kršćanska sadašnjost) odaju dojam da Ezavovo pokajanje nije primljeno iako ga je tražio sa suzama. Dalje, ovi redci utiskuju u naš

um misao da je Ezav čeznuo za pokajanjem, ali mu je iz nekog razloga Bog uskratio tu želju. Da bismo riješili ovaj problem, postavimo sljedeće pitanje: Na što se odnosi zamjenica "ju" u izrazu "iako ju je sa suzama tražio"? Odnosi li se na "mogućnost promjene" ("pokajanje" — Šarić) ili na "blagoslov"? U grčkom je zamjenica "ju" ("ga" — Šarić) ženskog roda. Dakle, prethodna riječ na koju se zamjenica odnosi mora također biti imenica ženskog roda. U grčkom su i "pokajanje" i "blagoslov" imenice ženskog roda. Međutim, imenica "pokajanje" sastavni je dio idioma i ide zajedno s "mjestom/mogućnošću", što je razlog zašto izraz o kojem je riječ prevodimo "mogućnost promjene (pokajanja)". Dakle, ako Ezav nije imao "mogućnost pokajanja", što je onda tražio sa suzama? Budući da je imenica "mjesto/mogućnost" muškog roda, zamjenica ženskog roda ne može se odnositi na imenicu muškog roda "mjesto". Prema tome, jedina druga mogućnost jest pomalo udaljena imenica "blagoslov". Ezav nije mogao naći mjesta za pokajanje, iako je tražio blagoslov sa suzama. Pojedini prijevodi ispravno primjenjuju grčku gramatiku prevodeći redak ovako: "Jer znate da je i potom, kad je htio primiti blagoslov, bio odbačen, jer nije našao mjesta za pokajanje, iako je tražio blagoslov sa suzama." (Hebrejima 12,17 — NRSV)

Ovakav prijevod podudara se s izvještajem u Postanku 27,34-38. Tamo stoji da je Jakov prevario oca pretvarajući se da je Ezav. Kada je Ezav došao k ocu s ukusnim jelom, Izak se iznenadio jer je mislio da je upravo blagoslovio prvorođenca Ezava. Kada je Izak shvatio da ga je sin Jakov prevario, on se "silno prepade" (Postanak 27,33). Ezav, s druge strane, shvativši da mu je blagoslov oduzet, "kriknu, glasno i gorko zaplaka pa reče svome ocu: 'I mene blagoslovi, oče!'" (Postanak 27,34) Nakon razgovora s ocem, "Ezav jecaše na sav glas" (Postanak 27,38). Ukratko, možemo reći da Ezav nije plakao za prilikom da se pokaje za sve što je učinio i time povrijedio svoje roditelje, već je plakao za izgubljenim blagoslovom koji mu je brat ukrao. Upravo to Pavao misli kada kaže: "Jer nije našao mogućnost za promjenu odluke, iako ju je sa suzama tražio." (Hebrejima 12,17) Bog nudi priliku za pokajanje svima koji se žele pokajati (Rimljanima 2,4; 2. Korinćanima 7,9.10; 2. Timoteju 2,25; 2. Petrova 3,9).

TREĆI DIO: Primjena

U svojoj povijesti naša Crkva doživjela je nekoliko kriza. U dvadesetom stoljeću suočili smo se s neslaganjima u vezi s pitanjem nadahnuća, s ulogom Ellen G. White, Kristovom naravi, Trojstvom, Ostatkom, stvaranjem nasuprot evoluciji itd. Dvadeset prvo stoljeće čini se da je donijelo sva ova pitanja istodobno.

1. Kakve bi bile posljedice kad bismo mi adventistički kršćani popustili evolucionističkom sustavu vjerovanja ili teističkoj evoluciji? Razgovarajte o tome.

2. Podrazumijeva li biblijski izvještaj o stvaranju *creatio ex nihilo*?

3. Zašto je važno koristiti više prijevoda kada se suočimo s teškim tekstom?

Primanje u posjed Kraljevstva koje se ne može uzdrmati

Ključni tekstovi: Hebrejima 12,18-29; Izlazak 32,32; Daniel 7,9.10.13-22; Hagaj 2,6-9; Psalam 15,5; Psalam 16,8; Hebrejima 13,15.16.

PRVI DIO: Opći pregled

Uvod: Pouka za ovaj tjedan prvenstveno se bavi ulomkom u Hebrejima 12,18-29. Isus je ovdje prikazan kao Posrednik novog Saveza, a Bog kao Sudac svega. Ovaj ulomak prati kontekst 19. poglavlja Izlaska gdje se govori o davanju Zakona Izraelcima na Sinajskoj gori. Ovaj je događaj u suprotnosti s iskustvom slušatelja Poslanice Hebrejima, koji nisu došli na Sinajsku goru kojoj Božji narod nije smio pristupiti, već na Sionsku goru, grad živoga Boga, nebeski Jeruzalem. Sionska gora nije mjesto straha, već blagdansko okupljanje jer tamo vjernici imaju pristup Bogu. Temelj njihovog radosnog pouzdanja je Isus, Posrednik novog Saveza. Sionska gora je mjesto na kojem se odvija svečanost krunjenja Isusa kao kralja (Psalam 2,6.7; vidi Hebrejima 1,5).

Bog je prikazan kao Sudac svega (Hebrejima 12,23). Kada se Jahve spustio na Sinajsku goru, zemlja se zatresla (Izlazak 19,18). Potres u prenesenom smislu prikazuje Božji sud. Da ponovimo, na svršetku vremena Zemlja će se zatresti, i ne samo Zemlja, već i Nebo (Hebrejima 12,26). Opstat će samo ono što se ne može uzdrmati, a to su poštenjaci, pravedni i oni koji vjeruju Bogu. Kao odgovor na takvu opomenu pravednici će donijeti darove Bogu. Ovi darovi sastoje se iz hvaljenja Božjeg imena, činjenja dobrih djela svojih dobara s drugima (Hebrejima 13,15.16).

DRUGI DIO: Komentar

U 10. pouci određen je identitet “duhova pravednika koji su učinjeni savršenima” (Hebrejima 12,23 — Varaždinska Biblija).

Preadventni sud i Poslanica Hebrejima

Pitanja kojima se ovog puta želimo baviti glase: Što Poslanica Hebrejima govori o Svetištu na Nebu? Koji je biblijska temelj vjerovanja u preadventni sud?

U Poslanici Hebrejima nalazimo neke od najjasnijih izjava o postojanju nebeskog Svetišta. Pavao nedvosmisleno kaže: “Glavno je u ovom izlaganju: imamo takva velikog svećenika koji sjede s desene strane prijestolja Veličanstva na nebesima, službenik Svetišta i pravog Šatora, onoga koji podiže Gospodin, a ne čovjek.” (Hebrejima 8,1.2) Ovdje Pavao utvrđuje, bez ijedne sjenke sumnje, srž svoje propovijedi: Krist je naš Veliki svećenik u nebeskom Svetištu, ne zemaljskom. Ako Krist služi u nebeskom Svetištu, ono, prema tome, mora postojati.

U sljedećem poglavlju ponovno je iznesena tvrdnja o Kristovoj velikosvećeničkoj službi: “Ušao je jedanput zauvijek u Svetinju nad svetinjama, ne krvlju jaraca i junaca, nego vlastitom krvi, i pribavio nam vječni otkup.” (Hebrejima 9,12) Nadalje, Krist služi u savršenijem Šatoru od onoga koji su načinile ljudske ruke. U još snažnijoj izjavi Pavao nastavlja: “Krist, naime, nije ušao u Svetinju nad svetinjama napravljenu rukom, koja je samo slika prave, nego u samo nebo, da posreduje za nas pred licem Božjim.” (Hebrejima 9,24) Dakle, na osnovi čitanja Poslanice Hebrejima neprijeporno je da postoji Svetište na Nebu u kojem Krist služi. Kako točno to Svetište izgleda, nije pobliže objašnjeno. Posljednji redak kaže da je Svetište samo nebo. Trebamo, međutim, biti oprezni u određivanju dimenzija nebeskog Svetišta. Sa snažnim uvjerenjem možemo samo reći da Poslanica Hebrejima nedvosmisleno govori o postojanju nebeskog Svetišta u kojem Krist služi kao naš Veliki svećenik. I protestantski i rimokatolički učenjaci prihvaćaju da postoji nebesko Svetište.

Učenjacima zadaje glavobolju Pavlova tvrdnja: “Bilo je, dakle, potrebno da se slike nebeskih stvarnosti ovako čiste, a same nebeske stvarnosti (još) boljim žrtvama od ovih.” (Hebrejima 9,23) Zašto bi nebeskim stvarnostima bile potrebne bilo kakve žrtve koje čiste? Uostalom, Nebo je čisto i sveto, zar ne? Nekoliko učenjaka pokušalo je riješiti zagonetku da je nebeskim stvarnostima potrebno čišćenje tvrdeći da je savjesti potrebno čišćenje (Hebrejima 9,9.14). Drugi izjavljuju da čišćenje označava ustoličenje Svetišta. Obama mišljenjima nedostaje obrazloženje izneseno u Hebrejima 8,1—10,18, koje se usredotočuje na oskrvrnuće, očišćenje i Kristovu nebesku službu.

Kao adventisti sedmoga dana imamo prednost razumjeti ove tekstove povezane sa 7. i 8. poglavljem Knjige proroka Daniela. Mi shvaćamo da su Nebo i Zemlja međusobno povezani. Proučavanje službi u starozavjetnom Svetištu dalo nam je uvid u način na koji ono funkcionira. Zajedno s Danielom 8,14 — gdje stoji: “Još dvije tisuće i tri stotine večeri i jutara; tada će Svetište biti očišćeno”, značenje izjave u Hebrejima 9,23 samo se rješava. Istodobno trebamo priznati da Hebrejima

9,23 ne govori o vremenu nebeskog čišćenja. To saznajemo iz Knjige proroka Daniela. Ukratko, možemo reći da je postojanje nebeskog Sve-tišta nepobitna činjenica u Poslanici Hebrejima. Zatim, nesporno je čak i čišćenje nebeskih stvarnosti boljim žrtvama. Poslanica Hebrejima ne govori nam, međutim, kada će doći do očišćenja. Ne trebamo ustrajavati na tome da Poslanica kaže nešto o čemu šuti.

Sada ćemo se vratiti na pitanje: Koji je biblijski temelj za predad-ventni sud? Ovdje se trebamo osvrnuti na Knjigu proroka Daniela. (Za dublje proučavanje o predadventnom sudu treba također proučiti Ivano-vo Otkrivenje.) Ključni tekst o predadventnom sudu nalazi se u Danielu 7. Ovo poglavlje prikazuje smjenu kraljevstava, simbolički prikazanih nizom nemani: lavom, medvjedom, risom i zastrašujućom, užasnom i iznimno snažnom životinjom. Daniel 2 i Daniel 7 bave se istom općom temom: proročanstvima o usponu i padu četiriju glavnih sredozemnih svjetskih sila. Ove svjetske sile mogu se odmah prepoznati kao Babilon, Medo-Perzija, Grčka i Rim. Nakon što Daniel vidi zastrašujuću, užasnu i iznimno snažnu neman s deset rogova, iz jednog od njih javlja se "mali rog". Iznenada dolazi do premještanja radnje sa Zemlje na Nebo, i pred našim se očima javlja sjajna prijestolna dvorana (Daniel 7,9-14). Prizor se odvija u tri etape: 1) zasjedanje suda s postavljenim prijestoljima (Daniel 7,9.10); 2) ishod suda u kojem je neman ubijena (Daniel 7,11.12); 3) davanje kraljevstva Sinu Čovječjem (Daniel 7,13.14). Kronološki događaji u poglavlju prikazuju Babilon, Medo-Perziju (vidi Daniel 8,10), Grčku, Rim, mali rog, sud i predaja kraljevstva u posjed svecima.

U drugoj polovini 7. poglavlja Knjige proroka Daniela, prorokova radoznalost okreće se djelovanju četvrte nemani, kao i malog roga koji govori "velike hule" (Daniel 7,19.20). To izaziva rat sa svetima "dokle dođe Starac, i dade se sud Svecima Višnjega" (Daniel 7,22) i na kraju "dok ne dođe vrijeme kad Sveci zaposjedoše kraljevstvo" (Daniel 7,22). Po drugi put, slijed nakon četvrte nemani je ovaj: mali rog, sud, predaja kraljevstva u posjed svecima. Da nešto ne bismo propustili, ovaj redoslijed ponavlja se treći put u Danielu 7. Mali rog "će huliti na Svevišnjega, zatirati Svece Svevišnjega; pomišljat će da promijeni blagdane i Zakon, i Sveci će biti predani u njegove ruke na jedno vrijeme i dva vremena i polovinu vremena" (Daniel 7,25). Ovu aktivnost prati vijest da će "sjesti Sud" (Daniel 7,26) i "kraljevstvo ... dat će se puku Svetaca Svevišnjega" (Daniel 7,27).

Na temelju Daniela 7, kronologija je očita. Nakon Babilona slijedi Medo-Perzija, zatim Grčka i Rim. U drugom dijelu Daniela 7 opisuje se djelovanje malog roga, sud i predaja u posjed kraljevstva Sinu Čovječjem ili svecima. Kristovo kraljevstvo pripada njima. Ovaj nebeski sud uklju-

čuje knjige koje se otvaraju radi iznošenja dokaza. Ove sudske knjige pokazuju da se radi o nebeskom istražnom sudu koji zasjeda prije nego što Bog poduzme mjere protiv “malog roga” u korist svetih (Daniel 7,21.22.27). Posljednja tri događaja u Danielu 7 ponavljaju se triput. Ovo bi trebalo pokazati dovoljno jasno da sud zasjeda između djelovanja malog roga i uspostave kraljevstva. Zato se naziva predadventni sud.

TREĆI DIO: Primjena

Pojam istražnog suda nije stran Bibliji. Prije nego što Bog izgovara presudu, On istražuje svaki slučaj. Ovo se jasno vidi prigodom pada Adama i Eve u Postanku 3. Prije izrečene kletve nad zemljom i zmijskom, Bog istražuje Adamovo i Evino stanje kao i njihovo ponašanje.

U slučaju Sodome i Gomore, Bog je prikazan kako se spušta na Zemlju da istraži “rade li zaista kako veli tužba što je do mene stigla” (Postanak 18,21). Tek nakon što je Bog istražio okolnosti, otkrio svoje planove Abrahamu i upozorio, čak i izveo Lota i njegovu obitelj iz Sodome, Jahve izlijeva sumpor i oganj s neba na Sodomu i Gomoru (Postanak 19,24). I izvještaj o padu i izvještaj o Sodomi i Gomori biblijski su primjer istražne radnje koja prethodi izvršnom sudu. Isti postupak javlja se u slučaju istražnog ili predadventnog suda.

1. Zašto se toliko mnogo ljudi plaši istražnog suda? Kako možemo objasniti koliko je Evanđelje važno za sud?

2. Zašto je ovaj sud radosna vijest za nas? Ako je radosna vijest, zašto bismo ga se trebali bojati? Objasnite.

Bratska ljubav neka i dalje ostane

Ključni tekstovi: Hebrejima 13; Rimljanima 12,13; Efežanima 5,3-5; 1. Petrova 5,1-4; Hebrejima 2,9; Hebrejima 4,16; Galaćanima 2,20.

PRVI DIO: Opći pregled

Uvod: Pavao završava Poslanicu s nekoliko savjeta slušateljima: “bratska ljubav neka i dalje ostane” (Hebrejima 13,1), “gostoljubivosti ne zaboravljajte” (Hebrejima 13,2), “sjećajte se sužanja i zlostavljanih” (Hebrejima 13,3). Pavao također savjetuje svojim slušateljima: “ženidba neka bude u časti” (Hebrejima 13,4), “vladanje neka bude bez pohlepe za novcem” (Hebrejima 13,5), “slušajte svoje starješine i budite im podložni” (Hebrejima 13,17) i “molite za nas” (Hebrejima 13,18). U cijeloj Poslanici Pavao neprestano poziva slušatelje: “Naprotiv, ohrabrujte jedan drugoga svaki dan” (Hebrejima 3,13 — Suvremeni hrvatski prijevod); “Pazimo jedan na drugoga da se potičemo na ljubav i dobra djela! Ne ostavljajmo, kako neki običavaju, svoga vlastitog sastanka” (Hebrejima 10,24.25); “Budno pazite da tko ne ostane bez milosti Božje, da ne prokljia koji gorki korijen i da ne unese zabunu i ne zarazi cijelo mnoštvo!” (Hebrejima 12,15). Poslanica kao cjelina upućuje “riječi opomene” (Hebrejima 13,22).

Iako Pavao ohrabruje slušatelje da njeguju međusobnu ljubav, on ne misli na osjećaje. Točnije, potiče na djela kao što su pokazivanje gostoljubivosti, dijeljenje s onima koji su u tamnici, njegovanje vjernosti u braku, odbacivanje pohlepe. Slično tome, kada Pavao potiče svoje slušatelje da se sjete svojih vođa, on ne misli na uspomene, već želi da pokazujući svoju vjernost Bogu slušaju svoje vođe, pokoravaju im se i poštuju ih. Konačno, Pavao opominje svoje slušatelje da ne slijede strane nauke, već Velikog Učitelja, Krista.

DRUGI DIO: Komentar

Strani nauci i jela

U Hebrejima 13,9 Pavao opominje svoje slušatelje: “Ne dopuštajte da vas drugi zavode raznim stranim naukama, jer je dobro da se srce utvrđuje milošću, a ne jelima od kojih nisu imali koristi oni što su po njima živjeli!” Ovo je jedan od najtežih tekstova u Poslanici Hebrejima. Ono što ovaj redak čini teškim jest nejasno upućivanje na njegovu povijesnu pozadinu. Budući da ne možemo točno odrediti situaciju na koju se čitav razgovor odnosio, ne trebamo donositi previše snažne zaključke.

U retku koji prethodi rečeno je da je “Isus Krist isti jučer i danas i zauvijek će biti isti” (Hebrejima 13,8). U suprotnosti s Kristovom nepromjenjivošću stoji savjet da ne dopustimo da nas zavedu razni strani nauci. Metafora “da vas drugi zavode” (“ne zanosite se”, Hebrejima 13,9 — Varaždinska Biblija) podsjeća na slike vjetra i vode koji odnose stvari. Upotreba ove stilske figure podsjeća na nautičku metaforu koju Pavao koristi u Hebrejima 2,1: “da slučajno ne promašimo cilj” (“da nas ne zanese struja”). Pavao je revno upozoravao svoje slušatelje da dobro paze na ono što su čuli od onih koji su svjedočili o Kristu. U to vrijeme slušatelji su bili u opasnosti da otpadnu od Krista. Pavao ovdje podsjeća slušatelje na pouzdane učitelje i vođe, i poziva ih da se ugledaju na njihovu vjeru (Hebrejima 13,7). Dok vođe dolaze i odlaze, Krist je stalan. Duhovne se pogreške, međutim, ponavljaju. Zato su slušatelji u opasnosti da otpadnu zbog lažnih nauka. Ta učenja bila su u suprotnosti s onim što su čuli od svojih učitelja i vođa, i opisana su dvama pridjevima: “raznim stranim” (Hebrejima 13,9).

Pavao govori svojim slušateljima da se srce utvrđuje milošću, a ne jelima. Suprotnošću između jela (simbola onoga što je prolazno) i milosti (simbola vječnoga) biblijski pisci često pokazuju razliku između ovog privremenog postojanja i nečega mnogo boljeg. Pavao, na primjer, izjavljuje: “Kraljevstvo se Božje ne sastoji u jelu i piću, nego u pravednosti, miru i radosti po Duhu Svetom.” (Rimljanima 14,17) Slično tome, on opominje kršćane u Korintu: “Jelo nas neće približiti Bogu: niti što gubimo ako ne jedemo, niti što dobivamo ako jedemo.” (1. Korinćanima 8,8) Hrana je često donosila podjelu u prvoj Crkvi (Rimljanima 14,1-3), kao i danas.

O kojem posebnom problemu Pavao govori u Rimljanima 14,1-3? Neki učenjaci tvrde da su vjernici crkve u Rimu odobravali jedenje mesa prinesenog idolima, što je slično problemu s kojim se suočila crkva u Korintu (1. Korinćanima 8; 10). Usporedbom Poslanice Hebrejima s 1.

poslanicom Korinćanima jasno se vidi da Pavao upotrebljava mnogo snažniji jezik kad govori o hrani prinošenoj idolima (1. Korinćanima 8,12) od jezika kojim se služi u Poslanici Hebrejima (“jer je dobro da se srce utvrđuje milošću”, Hebrejima 13,9). Dakle, hrana koja je prinošena idolima najvjerojatnije nije bila sporno pitanje u Poslanici Hebrejima.

Drugi, mnogo vjerojatniji povod koji je nadahnuo opomenu u Hebrejima 13,9 bio je obredno jelo. Šta govori u prilog ovoj tvrdnji? Razmotrimo tri mogućnosti iz Pisma. Prvo, čini se kako neposredni kontekst upućuje na jedenje hrane povezane s prinošenjem žrtava. Pavao kaže: “Mi imamo žrtvenik od kojega nemaju prava jesti službenici Šatora.” (Hebrejima 13,10) Ovdje Pavao upućuje na starozavjetne svećenike koji su jeli obredna jela u Šatoru sastanka.

Drugo, riječ “jelo” koristi se u Hebrejima 9,9,10, gdje čitamo: “Odredbe o jelima, piću i raznim pranjima — koje su postavljene do časa uvođenja pravog reda.” Pavao ovdje ističe isto ono što i u Hebrejima 13,9: obredne žrtve ne mogu učiniti savršenom našu savjest, već se one odnose na hranu i piće i različita obredna čišćenja. Zato slušatelji ne trebaju slijediti tuđe nauke jer su ta obredna žrtvena jela beskorisna čak i za one koji od njih žive. Kršćani su sudionici mnogo uzvišenije žrtve od bilo kojeg žrtvenog jela (usporedi Hebrejima 13,10-12).

Treće, grčka riječ “jelo” (u Septuaginti, Starom zavjetu na grčkom jeziku) koristi se u Malahiji 1,7.12 upućujući na žrtvenu hranu na žrtveniku. Svećenici su prinosili nečisto jelo u obliku slijepih, bolesnih i hromih životinja, kao žrtve (Malahija 1,7.8). Ukratko, sva tri razloga — neposredni kontekst, širi kontekst i starozavjetni kontekst — ukazuju na činjenicu da su strani nauci o hrani povezani sa židovskim obrednim jelima.

Poslušnost i pokoravanje vođama

U demokratskom političkom sustavu ili manjkavom demokratskom crkvenom sustavu, kako ga neki nazivaju, savjet da slušamo vođe i da im se pokoravamo zvuči prilično autoritativno. Bi li takvu tvrdnju i danas trebalo iznositi? Ako bi trebalo, kako mi kao članovi svjetske Crkve trebamo odgovoriti na nju?

Poput drugih kršćanskih crkava, zajednica kojoj je upućena Poslanica Hebrejima imala je određeni oblik vodstva. Vođe se spominju triput (Hebrejima 13,7.17.24). Prema 7. retku vođe su oni “koji su vam navijestili riječ Božju” (Hebrejima 13,7). Ovi pojedinci najvjerojatnije su bili misionari evanđelisti iz Hebrejima 2,3. Zbog njihovog propovijedanja i naučavanja slušatelji su se suočili s “riječju Božjom” koja je “živa i djelo-

tvorna riječ Božja. Ona je oštrija od svakoga dvosjeklog mača” (Hebrejima 4,12).

Tri glagola usmjeravaju pozornost na ove vođe: “sjećajte se”, “pro-matrajte” i “nasljedujte” (Hebrejima 13,7). Kao što Poslanica pokazuje, Pavao je svojim slušateljima u prošlosti pružio negativne (Hebrejima 4,11) i pozitivne primjere što trebaju izbjegavati, a na što se ugledati (Hebrejima 11,4-38). U ovom trenutku slušatelji trebaju razmotriti ishod svojeg životnog puta. Ovo podrazumijeva da su ciljevi vođa ostvareni i njihova služba završena. Prema tome, slušatelji se sada mogu od početka do kraja sjećati postupaka svojih vođa i ugledati se na njihovo vjerno ponašanje.

Dalje u poglavlju vođe se prikazuju kao aktivni i živi pojedinci u vrijeme iznošenja propovijedi: “Slušajte svoje starješine i budite im podložni, jer oni bdiju nad vašim dušama kao oni koji imaju o tome dati račun! Neka to mognu učiniti veselo, a ne s uzdisajima, jer to za vas ne bi bila nikakva dobit!” (Hebrejima 13,17) Autoritet vođa ne počiva na njihovim titulama, već zato što “oni bdiju nad vašim dušama” (Hebrejima 13,17). Kada vođe ozbiljno shvate svoje odgovornosti, oni ne dopuštaju da njihovi članovi budu zavedeni različitim lažnim naucima i je-lima koja neće donijeti korist čak ni onima koji ih jedu. Istodobno dobri vođe su svjesni da vodstvo zahtijeva odgovornost, slično upravitelju u Isusovoj usporedbi (Luka 16,2).

Konačno, Pavao potiče svoje slušatelje da budu poslušni i da se pokoravaju svojim vođama kako bi njihova dužnost bila izvršena s radošću i bez uzdisanja. Radost podsjeća na stav s kojim su slušatelji podnosili otimanje svojih dobara (Hebrejima 10,34). S takvom je radošću Isus podnio križ ne mareći za njegovu sramotu (Hebrejima 12,2); radost je posljedica očinskog ukoravanja (Hebrejima 12,11). Vođe su ispunjeni radošću kada im se njihovi članovi pokoravaju i slušaju ih. U suprotnom njihov rad postaje težak. Prema Pavlu, u takvim okolnostima vođe gundaju i slušatelji ne ubiru nikakvu korist. Dakle, uspješna suradnja između vođa i vjernika zahtijeva povjerenje i dobronamjernost.

TREĆI DIO: Primjena

Ako se prema crkvenim vođama u prošlosti loše postupalo u različitim okolnostima ili u dijelovima svijeta u kojima su politički režimi priklonjeni autokratizmu, kako možemo pronaći sklad između vođa i članova o kojima govori Poslanica Hebrejima?

1. Zašto u današnjim kulturama postoji toliko mnogo odbojnosti prema autoritetu?

2. Treba li vođe slijediti jedino ako se slažemo s njima? Obrazložite.

3. Kojim se kriterijem prema Hebrejima 13 trebamo služiti u odnosu prema vođama?

Isusov portret u Poslanici Hebrejima ima privlačnu moć nad nama.

Isus je prije svega opisan kao Vladao svemira koji sjedi na prijestolju s desne strane Boga. Služe Mu nebrojeni anđeli, slave Ga i obožavaju.

Isus je stekao pravo da vlada jer je svojom smrću uništio Sotonu.

Isus je i uzvišeni Veliki svećenik. Bezgrešan i savršeno svet, On vječno živi da bi vršio službu u našu korist u nebeskom Svetištu.

Isus je na to stekao pravo jer je jednom zauvijek prinio sebe kao savršenu žrtvu, djelotvornu za sve ljude i u sva vremena.

Isus je posrednik novog Saveza između Boga i Njegovog naroda koji će trajati zauvijek.

www.adventisti.hr
www.znaci-vremena.com